

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та підприємництва**

«Оцінка фінансової стійкості підприємства»

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка IV курсу
Спеціальності: 076 Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність
Освітньо-професійної
програми ПІДПРИЄМНИЦТВО,
ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
Єрмолаєва Д.

Керівник професор Осадча Т.С.
Рецензент професор Шашкова Н.І.

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства.....	6
1.2. Характеристика основних чинників впливу на фінансову стійкість підприємства.....	16
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРАТ «ДАНОН ДНІПРО».....	25
2.1. Характеристика основних чинників впливу на фінансову стійкість підприємства.....	25
2.2 Аналіз фінансового стану діяльності підприємства	40
РОЗДІЛ ІІІ. ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	64
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах ринкової економіки від підприємства вимагається підвищення ефективності виробництва, конкурентноздатності продукції на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва. Важлива роль у реалізації цієї задачі приділяється аналізу господарської діяльності підприємств, дослідженню та управлінню їх фінансовою стійкістю. За допомогою цього аналізу виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і робітників.

Потреба в розробці теоретичних підходів щодо дослідження фінансової стійкості полягає в забезпеченні стабілізації фінансового стану підприємств, заснованої на використанні інструментів стратегічного і тактичного фінансового менеджменту. Формування ефективної стратегії з подолання неплатоспроможності суб'єктів господарювання визначається перспективами розвитку фінансового менеджменту, переосмисленням підсумків попереднього розвитку, зміною якості моніторингу фінансового стану підприємств, розробкою алгоритмів діагностики кризових явищ, мінімізацією фінансових ризиків і раціональним управлінням фінансовими потоками.

Теоретичні основи і практичні методи забезпечення фінансової стійкості підприємств відображені в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема: Е.Альтмана, М.С. Абрютіної, І.О. Бланка, В.Х. Бівера, І.Т. Балабанова, О.І. Барановського, Ф.Ф. Бутинця, М.І. Баканова, Л. Бернстайна, М.Д. Білик, О.Г. Білої, О.М. Волкової, Т.В. Головка, А. Гропелі, І.С. Гуцала, Н.П. Дробот, В.А. Дубрової, О.Р. Квасовського, В.В. Костецького, О.В. Кнейслер, А.П.Ковальова, А.І. Ковальова, В.В.

Ковальова, Т.М. Ковальчук, М.Я. Коробова, Р. Лиса, Л.А. Лахтіонової, Є.В. Мниха, О.В. Павловської, Н.О. Русак, В.А. Русак, Г.В. Савицької, В.К. Савчука, Р.С. Сайфуліна, О.М. Стоянової, О.О. Терещенка, Н. Холта Роберта, М. Г. Чумаченка, А.В. Чупіса, В.В. Чепурко, А.Д. Шеремета та інших учених.

Наявні результати наукових теорій не отримали відображення в єдиному логічно збудованому підході, що дозволяє вивчити зміни фінансової стійкості під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів і виявити перспективи її забезпечення інструментами фінансового менеджменту.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає у розвитку теоретичних і методичних підходів щодо забезпечення фінансової стійкості підприємств.

Для її досягнення необхідно вирішити такі завдання:

- обґрунтувати сутність фінансової стійкості підприємства;
- охарактеризувати фактори впливу на фінансову стійкість підприємства;
- поглибити методичні засади забезпечення фінансової стійкості підприємства за допомогою інструментів фінансового менеджменту;
- окреслити напрями зміцнення фінансової стійкості підприємства шляхом ефективного використання інструментів фінансового менеджменту;

Об'єктом дослідження є процес забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти забезпечення фінансової стійкості підприємства інструментами фінансового менеджменту.

Методи дослідження. Дослідження проводилося із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання: спостереження, економіко- статистичного, логічного та порівняльного аналізу, групування,

узагальнення і класифікації, системного та структурного підходів. Сукупний аналітичний потенціал використаного інструментарію забезпечив достовірність висновків і рекомендацій, отриманих в рамках проведеного дослідження.

Теоретико-методичну основу дослідження становлять концептуальні положення фундаментальних і прикладних наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених в галузі економічної теорії, фінансового аналізу, загальної теорії фінансів, фінансів підприємств і фінансового менеджменту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.2. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства

В умовах ринку успішне функціонування підприємства значною мірою залежить від рівня стійкості його фінансового стану. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно має низку переваг перед іншими підприємствами того ж профілю для отримання кредитів, залучення інвестицій, у виборі контрагентів і в підборі кваліфікованого персоналу. Чим вище фінансова стійкість підприємства, тим більше воно незалежно від зміни ринкової кон'юнктури і, отже, тим менше ризик опинитися на межі банкрутства. У зв'язку з цим стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є забезпечення фінансової стійкості.

Необхідно відзначити, що в даний час вивчення різних аспектів фінансової стійкості підприємства присвячені роботи західних вчених-економістів. Однак, незважаючи на досить велику кількість публікацій з даної проблеми, залишається відкритим для дискусій питання про сутність фінансової стійкості підприємства в умовах наростання кризових явищ в економіці.

Відзначимо, що підприємство розглядається з точки зору такого логічного ланцюжка взаємозв'язків: «потреба - проблема - мотив - інтереси - рішення». Це означає, що «... досягнення мети сталого розвитку підприємства безпосередньо залежить не тільки від спрямованості і способів досягнення цілей, але і від гармонізації економічних відносин між різними зацікавленими групами суб'єктів управління» [44, С. 21]. Навіть у такому, дуже узагальненому вигляді простежується значимість методів фінансового управління, особливо якщо мова йде про антикризове управління, яке, як вважає Л.О. Ліготенко, «... можна розглядати як одну із спеціальних функцій управління» [49, С. 67]. Далі вона пише, що дана

функція пов'язана з управлінням фінансово-економічною діяльністю підприємства, тобто фінансовою стійкістю і платоспроможністю.

Аналіз літературних джерел дозволив виділити підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства».

Відповідно до першого підходу, прихильниками якого є М.М. Селезньова і А.Ф. Іонова, В.І. Макарьєва, О.С. Филімоненков, Ю.С. Цал-Цалко, поняття «фінансова стійкість підприємства» «розглядається у вузькому сенсі, як один з показників фінансового стану господарюючого суб'єкта. Так, М.М. Селезньова і А.Ф. Іонова [75, С. 315], Ю.С. Цал-Цалко» [83, С. 204] вважають, що «фінансова стійкість - це стан активів (пасивів) підприємства, яке гарантує йому постійну платоспроможність. На думку В.І. Макарьєва» [53, С. 18] «фінансова стійкість підприємства - це стан структури активів підприємства, забезпеченість джерелами. Филімоненков О.С.» [79, С. 304] визначає фінансову стійкість, як стан підприємства, при якому розмір його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним.

Таким чином, у наведених вище визначеннях сутність поняття «фінансова стійкість підприємства» пов'язується в основному зі станом і структурою активів і пасивів, які впливають з традиційного трактування фінансів підприємства як системи економічних відносин, які виникають в процесі формування, розподілу і використання грошових коштів (ресурсів) підприємства.

Дещо іншої точки зору дотримуються прихильники другого підходу - Г.В. Савицька, А.Д. Шеремет і Р.С. Сайфулин. Ними підкреслюється важливість показників фінансової стійкості підприємства для оцінки, перш за все, ділової активності та надійності підприємства, які визначають його конкурентоспроможність, тим самим виступаючи гарантом ефективної реалізації економічних інтересів, причому як самого підприємства, так і його партнерів. Так, А.Д. Шеремет і Р.С. Сайфулин відзначають, що «... фінансовий стан характеризує розміщення і використання коштів підприємства. Воно обумовлене ступенем виконання фінансового плану і

мірою поповнення власних коштів за рахунок прибутку та інших джерел, а також швидкістю обороту виробничих фондів і особливо оборотних коштів» [85, С. 288].

На думку цих авторів, фінансовий стан проявляється «...в платоспроможності підприємств, у здатності вчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників техніки і матеріалів відповідно до господарських договорів, повертати кредити, виплачувати заробітну плату робітникам і службовцям, вносити платежі в бюджет» [85, С. 286].

Савицька Г.В., «з одного боку, розглядає фінансову стійкість підприємства як оцінку його фінансового стану, яке визначає як економічну категорію, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу й здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку у фіксований момент часу» [71, С. 123]. У процесі господарської діяльності відбувається безперервний кругообіг капіталу, змінюються структура засобів і джерел їх формування, наявність і потреба у фінансових ресурсах і, як наслідок, змінюється фінансовий стан підприємства, зовнішнім проявом якого виступає платоспроможність. При цьому вона стверджує, що фінансовий стан підприємства може бути стійким, нестійким (передкризовим) і кризовим, що залежить від результатів його виробничої і комерційної діяльності. Отже, «...стійкий фінансовий стан не є випадковістю, а підсумком грамотного, умілого управління всім комплексом факторів, що визначають результати господарської діяльності підприємства» [71, С. 156]. З іншого боку, Г.В. Савицька розмежовує такі поняття, як «фінансовий стан» і «фінансова стійкість». При цьому вона визначає фінансову стійкість підприємства як «...здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у внутрішньому та зовнішньому середовищі, що змінюється та гарантує його постійну платоспроможність і інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику» [71, С. 187]. Тим самим нею підкреслюється, що поняття «фінансова стійкість» ширше, ніж поняття «фінансовий стан підприємства».

На відміну від вищеназваних авторів, прихильники третього підходу (М.С. Абрютіна і А.В. Грачов, В.В. Бочаров, В.Г. Артеменко та М.В. Беллендир, М.І. Баканов і А.Д. Шеремет, Ю.Б. Рубін і В.І. Солдаткін) пов'язують фінансову стійкість підприємства з ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів. При цьому її зовнішнім проявом вони вважають платоспроможність. Так, наприклад, М.С. Абрютіна і А.В. Грачов, зводять сутність фінансової стійкості до платоспроможності підприємства і не досліджують взаємозв'язок між його фінансовим станом і фінансовою стійкістю. На їхню думку, «...фінансова стійкість підприємства є не що інше, як надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів» [1, С. 26].

Бочаров В.В. [13, С. 75] звужує коло розглянутих питань і вважає, що фінансова стійкість підприємства і його фінансовий стан є двома незалежними і самостійними напрямками дослідження фінансової діяльності підприємства. Аналіз фінансового стану він зводить до експрес-аналізу на основі читання, вивчення структури і динаміки статей бухгалтерської звітності та аналізу вартості майна та коштів, вкладених в нього. На його думку, оцінка фінансової стійкості включає аналіз платоспроможності, ліквідності та забезпеченості підприємства власними оборотними засобами.

Ще вужче трактують поняття «фінансова стійкість підприємства» В.Г. Артеменко і М.В. Беллендир [5, С. 26]. Вони вважають, що фінансова стійкість підприємства є характеристикою, що свідчить про стабільне перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошовими коштами підприємства і ефективне їх використання в безперебійному процесі виробництва і реалізації продукції. При цьому ними підкреслюється, що фінансова стійкість формується в процесі всієї виробничо-господарської діяльності і є головним компонентом загальної стійкості підприємства. Дійсно, фінансова стійкість як елемент загальної стійкості підприємства показує забезпеченість підприємства фінансовими

ресурсами. Будь-яке підприємство, що здійснює виробничу і комерційну діяльність, вступає у відносини з податковими органами, органами управління цільовими фондами, іншими підприємствами (постачальниками і споживачами). У процесі цих відносин виникають зобов'язання: підприємство на деякий термін здійснює на користь іншої особи певні дії, а саме: здійснює платежі, поставляє товари, надає послуги і т.д. Правомірність такого трактування сутності «фінансової стійкості підприємства» доводиться ними таким чином: аналіз стійкості фінансового стану на ту або іншу дату дозволяє з'ясувати, наскільки правильно підприємство управляло фінансовими ресурсами протягом періоду, що передує цій даті. Тому важливо, щоб стан фінансових ресурсів відповідав вимогам ринку і відповідав потребам розвитку підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства і відсутності у нього коштів, необхідних для розвитку, а надлишкова - перешкоджати розвитку, обтяжуючи витрати підприємства зайвими запасами і резервами.

В рамках даного підходу М.І. Баканов і А.Д. Шеремет [7, С. 29] визначають основні показники стійкості фінансового стану підприємства: забезпеченість підприємства власними оборотними засобами; відповідність фактичних запасів нормованих оборотних коштів встановленому нормативу; забезпеченість запасів призначеними для них джерелами коштів; іммобілізація обігових коштів; платоспроможність підприємства. Таким чином, фінансова стійкість підприємства оцінюється за його платоспроможності та забезпеченістю власними оборотними коштами. Проте дані показники мають ряд недоліків. Вони не характеризують динаміку фінансового стану підприємства, оскільки розраховуються за балансом на певну дату, тому можуть зазнавати значних змін протягом аналізованого періоду. Такий погляд на фінансову стійкість підприємства пояснимо: в довгостроковому періоді банкрутство соціалістичним підприємствам не загрожувало.

Незважаючи на недоліки, дане уявлення про фінансову стійкість

підприємства збереглося і в роботах сучасних економістів. Наприклад, Ю.Б. Рубін і В.І. Солдаткін стверджують, що «...співвідношення вартості матеріальних оборотних коштів і величини власних і позикових джерел їх формування визначає стійкість фінансового стану підприємства. Забезпеченість запасів і витрат джерелами формування є сутністю фінансової стійкості, тоді як платоспроможність виступає її зовнішнім проявом» [70, С. 134]. Сутність стійкості фінансового стану, на думку цих авторів, відображають абсолютні показники фінансової стійкості підприємства, а найбільш узагальнюючим є «...надлишок чи недолік джерел коштів для формування запасів і витрат, що отримується у вигляді різниці величини джерел засобів і величини запасів і витрат» [70, С. 182]. При цьому мається на увазі забезпеченість певними видами джерел (власними, кредитними та іншими позиковими), оскільки достатність суми всіх можливих видів джерел (включаючи кредиторську заборгованість та інші пасиви) гарантована тотожністю підсумків активу і пасиву балансу.

Прихильники четвертого підходу (О.М. Фолом, Г.Я. Ракитська, М.А. Федотова та В.М. Родіонова та ін.) не виділяють фінансову стійкість підприємств в окрему категорію, а розглядають її як одну зі складових економічної стійкості. Так, О.Н. Фолом характеризує економічну стійкість як наукову категорію, яка «...відображає сутність особливого стану господарської системи в складному ринковому середовищі, що гарантує цілеспрямованість її руху в сьогоденні і прогнозованому майбутньому. Вона синтезує в собі сукупність ряду властивостей самої системи і найважливіших складових її виробничої діяльності, у тому числі продукції, матеріально-технічної бази, ресурсного забезпечення, кадрів та інтелектуального потенціалу. Дану категорію слід віднести до основних елементів категоріального апарату теорії економічних систем. Вона відрізняється від них інтегрованим втіленням в собі цілісної сукупності якостей. Це своєрідна узагальнена властивість, виражена одним поняттям» [80, С. 135].

Подібних поглядів дотримуються Г.Я. Ракитська [67, С. 67], М.А.

Федотова і В.М. Родіонова [78, С. 53]. При цьому вони підкреслюють, що економічні категорії (в даному випадку «фінансова стійкість») відображають найбільш поширені й істотні економічні явища в цілому або найбільш важливі їх сторони і характерні риси, що розкривають їх внутрішню природу. Вони носять об'єктивний характер, тобто вони відображають явища і процеси економічного життя суспільства, що відбуваються незалежно від волі і свідомості людей. Змістом економічних категорій є економічні відносини людей.

Відзначимо, що в умовах ринкової економіки сучасного рівня розвитку традиційна система грошових (фінансових) відносин значно змінилася. Спектр цих відносин значно розширився. Сучасні підприємства вступають у фінансові відносини з інвесторами; з постачальниками і покупцями з приводу форм, способів і термінів розрахунків, а також способів забезпечення виконання зобов'язань; з фінансовими (кредитними) інститутами та іншими підприємствами з приводу залучення та розміщення вільних грошових коштів; з державою - при платежах податків і зборів в бюджетну систему і відрахувань у позабюджетні фонди та ін. Все розмаїття перерахованих відносин виникає в процесі формування, розподілу, перерозподілу і використання капіталу, доходів, фондів, резервів та інших фінансових джерел підприємства, тобто фінансових ресурсів.

У зв'язку з цим, в рамках п'ятого підходу, прихильниками якого є М.Я. Коробов, М.А. Федотова та В.М. Родіонова, Н.А. Мамонтова та ін., сутність поняття «фінансова стійкість підприємства» визначається як результат взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства.

Так, М.Я. Коробов [43, С. 354] стверджує, що фінансова стійкість підприємства - це відповідність параметрів діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики фінансового стану. Згідно думки М.А. Федотової і В.М. Родіонової [78, С. 13], фінансова стійкість - це такий стан фінансових

ресурсів підприємства, їх розподілу та використання, яке забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. Мамонтова Н.А. [54, С. 315] визначає фінансову стійкість як стан підприємства, при якому забезпечується стабільна, фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва.

Без заперечення даної точки зору, В.В. Ковальов, розглядаючи систему регулювання процесу перерозподілу фінансових ресурсів на рівні підприємства, звертає увагу на дві сторони: «нормативну (законодавчо регулюються різні аспекти ведення бізнесу, наприклад, послідовність задоволення вимог кредиторів) та заохочувальну (надання ресурсу у тимчасове користування шляхом встановлення деякого винагороди: заробітна плата, орендна плата, відсотки, дивіденди тощо, причому розмір заохочення визначається багатьма факторами, в тому числі фактором ризику втрати наданого ресурсу. «...За отримання у тимчасове, хоча і довгострокове користування коштів потрібно здійснювати обов'язкові регулярні платежі; крім того, залучені кошти необхідно повернути. Тому виникає проблема оцінки здатності підприємства відповідати за своїми довгостроковими зобов'язаннями - у цьому суть оцінки фінансової стійкості підприємства» [34, С. 322]. Тим самим ним підкреслюється зв'язок фінансової стійкості і довгострокової платоспроможності підприємства, а також її «заохочувальний» характер: від якості управління фінансовими ресурсами підприємства залежить її стійкість - здатність витримувати негативні впливи ззовні і при цьому стабільно функціонувати і розвиватися.

Представники шостого підходу, К. Друрі [30, С. 113], К. Хеддервік [82, С. 214] вважають, що оцінка фінансової стійкості підприємства визначається його фінансовою незалежністю. Вона пов'язана із загальною

фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів і інвесторів. Фінансова стійкість у довгостроковому плані характеризується співвідношенням власних і позикових коштів. У даному контексті трактують фінансову стійкість і багато українських економістів. Наприклад, О.Р. Кривицька [48, С. 138] розглядає фінансову стійкість як результат формування достатнього для розвитку підприємства обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності. На думку Є.В. Ізмайлової, фінансова стійкість «...характеризує ступень фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання. Цей ступінь незалежності можна оцінювати за різними критеріями: рівнем покриття матеріальних обігових коштів (запасів) стабільними джерелами фінансування; платоспроможністю підприємства (його потенціальною спроможністю покрити термінові зобов'язання мобільними активами); часткою власних або стабільних джерел у сукупних джерелах фінансування» [32, С. 83].

Прихильники сьомого підходу (І.О. Бланк, В.Ф. Пріснякова) у своїх роботах досліджують проблеми взаємозв'язку економічної і фінансової безпеки з точки зору впливу на їх рівень фінансової стійкості підприємства. Так, В.Ф. Пріснякова [66, С. 49] вважає, що рівень фінансової безпеки підприємств в умовах і ринкової, і планової економіки, насамперед, визначається станом і структурою активів підприємства та джерелами їх покриття. Бланк І.О. [11, С. 56] трактує «фінансову стійкість підприємства» як поняття близьке до «фінансової рівноваги», визначаючи зміст цих категорій частиною власних джерел при формуванні фінансових ресурсів підприємства.

Представники восьмого підходу розглядають фінансову стійкість в контексті фінансової рівноваги підприємства. Так, Н.А. Кизим, В.А. Забродський, В.А. Зінченко та Ю.С. Копчак визначають сутність поняття «рівновага» підприємства щодо процесу кругообігу його капіталу. Щодо даного процесу вони виділяють два стани: «...фінансова стійкість кругообігу капіталу на підприємстві – спроможність матеріально-

фінансових потоків по всіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися в стан, який забезпечує правильні пропорції в їх русі, незважаючи на вплив дестабілізуючих чинників. Тоді як фінансова нестійкість – нездатність матеріально-фінансових потоків по окремих або по усіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися в стан, який забезпечує правильні пропорції в їх русі під впливом дестабілізуючих чинників» [33, С. 50]. Далі ними підкреслюється, що для підтримки фінансової стійкості кругообігу капіталу на підприємстві необхідно дотримуватися чотирьох принципів:

принцип раціональної політики залучення позикового капіталу (незалежності) базується на ефекті фінансового важеля і необхідності забезпечення незалежності господарюючого суб'єкта від зовнішніх кредиторів з метою запобігання його банкрутства;

принцип необхідної і достатньої прибутковості функціонування капіталу (прибутковості) передбачає, що рівень економічної рентабельності повинен забезпечувати збільшення власного капіталу підприємства в розмірі, необхідному для його сталого функціонування. У свою чергу, умовами стійкого функціонування підприємства є: 1) оновлення основних фондів і довгострокові фінансові вкладення; 2) поповнення власних обігових коштів, достатніх для підтримки поточної ліквідності і забезпечення незалежності підприємства; 3) виплата дивідендів на рівні, що задовольняє інтереси акціонерів (власників); 4) матеріальне стимулювання найманих працівників підприємства;

принцип підтримки ліквідності функціонуючого капіталу на оптимально необхідному рівні (ліквідності) передбачає підтримку певного співвідношення між групами залучених і власних оборотних коштів та їх розміщення;

принцип необхідного рівня динамізму функціонування капіталу (оборотності) передбачає достатню швидкість обороту функціонуючого капіталу у всіх його фазах.

В іншому випадку підприємство починає втрачати ліквідність, а значить - незалежність і стійкість [33, с. 50-51].

Узагальнюючи результати проведеного аналізу літературних джерел, на нашу думку, поняття «фінансова стійкість підприємства» може трактуватися у вузькому сенсі як характеристика фінансового стану підприємства, що відображає його успішне функціонування; і в широкому - як здатність зберігати рівновагу активів і пасивів шляхом формування структури капіталу, що дозволяє фінансувати зобов'язання, здійснювати інвестиційні проекти в умовах дії внутрішніх і зовнішніх факторів.

1.3. Характеристика основних чинників впливу на фінансову стійкість підприємства

Діяльність будь-якого підприємства в умовах підвищення процесів глобалізації в економіці постійно піддається впливу різноманітних факторів та невизначених чинників, зумовлених зростанням конкуренції на ринку або нестабільністю політичної ситуації в країні. Це може призвести як до позитивних, так і до негативних змін в організації підприємства. Збереження фінансової стійкості підприємства та мінімізація впливу цих різноманітних чинників на сьогоднішній день є необхідною умовою існування кожного підприємства. Саме тому є потреба дослідження факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства і аналіз причин, що спричиняють появу негативних тенденцій і явищ у розвитку підприємств України.

Як відомо, невизначеність факторів зовнішнього та внутрішнього середовища негативно впливає на діяльність підприємств, що спричиняє відсутність забезпечення відповідного рівня фінансової стійкості. Позитивні значення показників фінансової стійкості є підґрунтям для нормального функціонування підприємств і поступового зростання їх економічного потенціалу.

Фінансова стійкість «підприємства полягає у його здатності вистояти, протистояти і адаптуватися до дії екзогенних та ендогенних чинників. Багато науковців погоджуються з тим, що фінансова стійкість –

це властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх чинників досягнення стану фінансової рівноваги і його здатність розвиватися. З даного визначення чітко випливає, що на фінансову стійкість підприємства впливають зовнішні і внутрішні чинники, ступінь впливу яких залежить від кон'юнктури фінансового ринку і зміни економіко-політичної ситуації в країні» [32, С. 54].

Керівництву підприємства слід «швидко реагувати на обмеження, що створюються системою економічних відносин, маневруючи фінансовими ресурсами і виробничими програмами. Необхідно «виробити імунітет» до впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, що порушують відтворювальну діяльність підприємства» [12, С. 56].

На фінансові «рішення, прийняті керівниками суб'єктів господарювання, впливають такі зовнішні чинники, як: стан економіки; фінансова політика держави; законодавчо-нормативна база; державне фінансове регулювання; дії конкурентів; дії постачальників та поведінка споживачів; дії фінансових посередників; дії інвесторів; рівень соціально-культурного розвитку; соціальні, культурні та екологічні чинники. Склад внутрішніх чинників обумовлений внутрішнім середовищем суб'єктів господарювання та визначається їх виробничим, фінансово-господарським, кадровим потенціалом, технологічним забезпеченням, отриманими результатами» [35, с. 171].

Багато джерел «надають різні класифікації чинників, а саме їх класифікують за такими ознаками» [10, с. 222]: за місцем виникнення (зовнішні, внутрішні); за важливістю результату (основні, другорядні); за структурою (прості, складні); за масштабом впливу (одноосібні, багатоосібні); за можливістю прогнозування (прогнозовані, умовно прогнозовані, негативні, нульові, позитивні); за ступенем впливу на діяльність підприємства (динамічні, короткочасні); за ймовірністю реалізації (високі, середні, малі); за часом дії (постійні, тимчасові). Але, з нашої точки зору, на сьогодні відсутнє повне комплексне та системне їх відображення.

Тому, вельми важливим питанням є проблема виявлення системи факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

Так, А.В. Аляб'єва [3] поділяє чинники впливу на фінансову стійкість на зовнішні і внутрішні. Причинами несприятливого стану підприємства, в першу чергу, є системні макроекономічні причини, особливо в умовах нестабільної економіки, при якій практично неможливо використовувати кількісний метод оцінки, що дозволяє впорядкувати досліджувані зовнішні фактори і приводити їх у порівнянний вид. Звідси зробити які-небудь точні прогнози з приводу формування фінансової стійкості підприємства (з урахуванням вивчення зовнішніх факторів) практично неможливо. Тому їх слід віднести до розряду некерованих. При цьому зовнішні чинники впливають на внутрішні, які проявляють себе через них, змінюючи кількісне вираження останніх. Звичайно, боротися з багатьма зовнішніми чинниками окремим підприємствам не під силу, але в умовах, що склалися, їм залишається проводити таку власну стратегію, яка дозволила б пом'якшити негативні наслідки загального спаду виробництва.

Зовнішні фактори, невіддільні волі підприємства, і внутрішні, залежні від організації його роботи, класифікуються за місцем виникнення (рис. 1.1). Для ринкової економіки характерне і необхідне активне реагування управління підприємством на зміну зовнішніх і внутрішніх факторів.

В цілому можна сказати, що фінансова стійкість – це комплексне поняття, що володіє зовнішніми формами прояву і формується в процесі всієї фінансово- господарської діяльності, що знаходиться під впливом безлічі різних факторів.

На фінансову стійкість суб'єкта господарювання, навіть на окремо взятий показник, можуть впливати численні і різноманітні причини. Необхідно встановити найбільш суттєві причини, які більш за все справили вплив на зміну показників.

Базилінська О.Я. [6] серед визначальних внутрішніх чинників впливу

на фінансову стійкість підприємства виділяє:

- 1) галузева належність суб'єкта господарювання;
- 2) структура продукції (послуг), що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті;
- 3) розмір сплаченого статутного капіталу;
- 4) розмір і структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком;
- 5) стан майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви.

Рис. 1.1. Фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства [Складено за: 6; 59; 69]

Суттєво впливають на підприємство взагалі й фінансову стійкість зокрема і зовнішні чинники: 1) економічні умови господарювання; 2) політична стабільність; 3) техніка і технологія; 4) платоспроможний попит споживачів; 5) економічна і фінансово – кредитна законодавча база; 6) соціальна і екологічна ситуація в суспільстві; 7) податкова політика; 8) рівень конкурентної боротьби; 9) розвиток фінансового і страхового ринку

Самсонова К.В. [73, С. 129-130] подає наступну класифікацію чинників впливу на фінансову стійкість підприємств, поділяючи ці фактори на дві групи.

I. Не залежать від діяльності підприємства (зовнішні, або екзогенні, чинники):

1) загальноекономічні чинники: спад обсягу національного доходу; зростання інфляції; уповільнення платіжного обороту; нестабільність податкової системи; нестабільність регулюючого законодавства; зниження рівня реальних доходів населення; зростання безробіття;

2) ринкові чинники: зниження ємності внутрішнього ринку; посилення монополізму на ринку; істотне зниження попиту; зростання пропозиції товарів- субститутів; зниження активності фондового ринку; нестабільність валютного ринку;

3) природні чинники: кліматичні умови; ґрунтовий горизонт; гідрогеологічні умови; рельєф;

4) інші чинники: політична нестабільність; негативні демографічні тенденції; погіршення криміногенної ситуації.

II. Залежні від діяльності підприємства (внутрішні, або ендогенні чинники):

1) операційні чинники: неефективний маркетинг; неефективна структура поточних витрат (висока частка постійних витрат); низький рівень використання основних засобів; високий розмір страхових і сезонних запасів; недостатньо диверсифікований асортимент продукції; неефективний виробничий менеджмент;

2) інвестиційні чинники: неефективний фондовий портфель; висока тривалість будівельно-монтажних робіт; істотна перевитрата інвестиційних ресурсів; недосягнення запланованих обсягів прибутку за реалізованими реальним проектам; неефективний інвестиційний менеджмент;

3) фінансові чинники: неефективна фінансова стратегія; неефективна структура активів (низька їх ліквідність); надмірна частка позикового капіталу; висока частка короткострокових джерел залучення позикового капіталу; зростання дебіторської заборгованості; висока вартість капіталу; перевищення допустимих рівнів фінансових ризиків;

неефективний фінансовий менеджмент.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємств необхідно так управляти цими чинниками, щоб нівелювати не активний вплив зовнішнього середовища. У ситуації, коли підприємство має стійку внутрішню структуру й об'ємні запаси, але зовнішнє середовище досить нестабільне, ефективними будуть дії зі застереженням зовнішніх загроз на ринку шляхом диверсифікації та модернізації бізнесу. Якщо господарююча одиниця має більше слабких сторін, ніж сильних, доцільним є або зосередження на дуже вузькому сегменті ринку, або вихід із ринку.

У наукових виданнях зовнішнє середовище виступає як багаторівнева структура різних елементів, які є за межами підприємства проте різним чином впливають на його діяльність. Також виділяють і різні методи аналізу зовнішнього середовища.

Оскільки з різних причин виникають чинники, що впливають на фінансову стійкість, то при визначенні методів управління ними необхідно це врахувати. Якщо зовнішні чинники, що впливають на фінансову стійкість, викликані дією об'єктивних економічних законів і майже не залежать від діяльності підприємства, то внутрішнім чинникам властивий високий рівень керованості, а характер їх зміни не опосередковано залежить від організації роботи самого суб'єкта господарювання. Таким чином, вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на фінансову стійкість підприємства буває різним, яким необхідно і можливо управляти в певних межах [63, с. 358].

Зовнішні чинники впливу в більшості випадків не підлягають регулюванню зі сторони керівників певного підприємства задля забезпечення фінансової стійкості. Для структурування зовнішнього середовища доцільно використати методика Т.Е.М.Р.Л.Е.С. (Technology, Economics, Market, Politics, Laws, Ecology, Society) [21]. Основні чинники зовнішнього середовища та їх групування за цієї методикою наведено в табл. 1.1.

Чинники 1 рівня – це базові або основні чинники, які виникають

через дію чинників нижчого рівня (2 і 3 рівень), також через взаємодію зі системою виступають генератором дрібних чинників. До базових чинників можна віднести: фазу економічного розвитку системи; стадію життєвого циклу підприємства.

Фаза економічного циклу розвитку економічної системи є базовим зовнішнім чинником, що впливає на фінансову стійкість підприємства. Залежно від фази економічного розвитку системи, будуть різними темпи реалізації продукції, виробництва, їх співвідношення, рівень інвестицій підприємства у товарні запаси, доходів підприємства та населення.

Таблиця 1.1

Основні чинники зовнішнього середовища за методикою T.E.M.P.L.E.S. [21]

Група чинників	Основні чинники групи	Напрямок аналізу чинників
Економічно-соціальні	<ul style="list-style-type: none"> - темпи розвитку національної економіки; - рівень галузево-регіонального розвитку; - динаміка і кон'юнктура ринку; - темп інфляції; - рівень безробіття; - державна політика у питаннях формування ціноутворення та розміру мінімальної заробітної плати; - швидкість зростання доходів громадян; - рівень та динаміка освіти та культури населення; - чисельність та структура населення. 	<ul style="list-style-type: none"> - оцінка попиту і пропозиції на цільовому ринку; - чутливість підприємства до вартості позикового капіталу; - аналіз тенденцій фондового та валютного ринку; - оцінка внутрішньогалузевої конкуренції; - опрацювання статистичних даних країни задля оцінки макроекономічних показників (рівень безробіття, рівень зайнятості, ВВП, ВНР тощо); - вплив структури населення на діяльність суб'єкта господарювання.
Ситуаційно-політичні	<ul style="list-style-type: none"> - політична ситуація; - рівень політичної стабільності; - рівень корупції; - адміністративні перешкоди; - система забезпечення і охорони прав власності. 	<ul style="list-style-type: none"> - очікування рішень посадових осіб; - вплив реформ та програм уряду на діяльність підприємства; - оцінка політичних змін у країні.
Нормативно-правові	<ul style="list-style-type: none"> - нормативно-правове забезпечення у сфері трудових відносин та динаміка їх змін; - нормативно-правові акти у питаннях регулювання господарської діяльності; - законодавство в сфері оподаткування. 	<ul style="list-style-type: none"> - дослідження змін і тенденцій, як на рівні держави, так і на місцевому рівні, які прямо чи опосередковано можуть вплинути на діяльність підприємства; - оцінка впливу чинного законодавства на рівень конкуренції на ринку.
Технологічні	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток нових технологій та можливість їх запровадження на підприємстві; - новітні стандарти техніки та обладнання. 	<ul style="list-style-type: none"> - аналіз можливостей підприємства вводити у виробничий процес новітні технології; - оцінка можливості запровадження нових методів отримання, зберігання та оброблення інформації.

Екологічні	нормативно-правове забезпечення та стандарти у сфері охорони здоров'я та екологічної безпеки.	- аналіз впливу підприємства на екологію регіону; - оцінка діяльності конкурентів в екологічній сфері.
------------	---	---

Так, у сучасному посткризовому становищі України, коли темпи реалізації продукції ще не досягнули докризового обсягу і відрізняються від темпів її виробництва, підприємства, оцінюючи наявні ризики, не здійснюють інвестування і не залучають інвестицій для зміщення виробничих потужностей.

Отже, ліквідність підприємств та їх платоспроможність залишається на низькому рівні, що неодмінно негативно позначиться на фінансовій стійкості підприємства.

Другим базовим чинником 1 рівня виступає стадія життєвого циклу підприємства. На рівні суб'єкта господарювання важливо приділяти увагу з'ясуванню стадії, на якій перебуває підприємство, оскільки специфіка кожної окремої стадії розвитку підприємства буде визначати його слабкі і сильні сторони можливості до збільшення обсягів виробництва і реалізації товарів, робіт чи послуг, що, своєю чергою, дає змогу прогнозувати фінансові результати діяльності. Також варто відзначити, що визначення стадії життєвого циклу дає змогу визначити, які джерела коштів раціональніше використовувати, цим самим підтримати належний рівень фінансової стійкості.

Чинники 2 рівня – похідні. Виникають через дію здебільшого базових чинників, до них належать: рівень доходів населення; демографічну ситуація; податкову політику держави; соціально-економічну політику держави; грошово-кредитну політику НБУ; стратегію управління обсягами діяльності; загальний рівень стабільності; обрану стратегію управління активами; обрану стратегію управління капіталом; обрану стратегію управління грошовими потоками.

Чинники 2 рівня бувають як і внутрішніми, так зовнішніми.

Зовнішні чинники 2 рівня – це чинники що виникають на рівні

національної економіки, до них відносять державну політику у всіх сферах (соціально- економічна, податкова, фіскальна, монетарна, амортизаційна тощо).

Від характеру державного регулювання і економічної фази залежить вплив на деталізуючі чинники. До внутрішніх похідних факторів другого рівня, що забезпечують фінансову стійкість, належать стратегія управління обсягами діяльності підприємства, політика управління його активами, власним і позиковим капіталом.

Розроблена стратегія передбачає загальну потребу в активах, їх оптимальну структуру при одночасному визначенні джерел фінансування цієї потреби та оптимізації структури капіталу, що, своєю чергою, є гарантом досягнення ефективної пропорційності між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, оскільки це один із чинників, який сприяє максимізації його ринкової вартості.

Однією з умов забезпечення фінансової стійкості підприємства є досягнення такого рівня виторгу, який дасть змогу контрагентам, державі й працівникам, отримання прибутку для наповнення резервних фондів і виплати дивідендів. Отже, прибуток одних основних результатів діяльності підприємства, який в майбутньому може забезпечити йому належну фінансову стійкість і платоспроможність.

Чинники 3 рівня є деталізуючими. Дають можливість з'ясувати механізм впливу похідних чинників на фінансово-господарський стан суб'єкта господарювання. До них належать: рівень конкурентних переваг і недоліків; рівень інфляційних процесів у державі; склад та структуру активів; стратегію управління власними коштами і позиковим капіталом; стратегію управління ризиком.

Вплив зовнішніх чинників 3 рівня на фінансову стійкість залишається актуальним і в посткризовий період. Платоспроможність населення зростає досить низькими темпами, величина попиту не стимулює до розширення діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРАТ «ДАНОН ДНІПРО»

2.1. Організаційна характеристика ПрАТ "Данон Дніпро" та аналіз показників його діяльності

ПрАТ «Данон Дніпро» — французька компанія, представлена в 120 країнах. Основні види продукції, що виробляється в Україні: молочні та кисломолочні продукти, вершки, сметана, молоко та йогурти. Молочна продукція виробляється на двох заводах – «Danone Дніпро» у місті Херсон та «Данон Дніпро» у місті Херсон. ПрАТ «Данон Дніпро» сертифікований за міжнародним стандартом FSSC 22000, що дозволяє здійснювати експорт продукції, що виробляється тут, а завод «Данон Дніпро» знаходиться у процесі аудиту та сертифікації [26].

На ринку України серед потужних гравців – АТ «Молочний Альянс», «Danone Україна», «WIMM-BILL-DANN», «LOOSTDORF», «LACTALIS», «Галичина» та ін. При цьому у 2018 році доля ринку за об'ємами АТ «Молочний Альянс» становила – 18%, «Danone Україна» - 15%, «WIMM-BILL-DANN» - 12%, «LOOSTDORF» - 7%, «LACTALIS» - 6%, «Галичина» - 6%.

Ринок молочної продукції поділяється на два сегменти – Tradі (традиційні молочні продукти – молоко, сметана, кефір) та Modern (йогурти, десерти, сирки). Серед найпопулярніших Tradі брендів - «Простоквашино»,

«Яготинське», «Слов'яночка», «Молокія», «Біла Лінія». Серед найпопулярніших Modern брендів – «Активія», «Живинка», «Чудо», «Дольче»,

«Галичина». У портфелі «Danone Україна» представлені бренди обох сегментів – «Активія», «Живинка», «Даніссімо», «Растішка», «Простоквашино», «Простоквашино для малят». В Modern сегменті «Активія»

бренд №1 за об'ємами реалізації йогуртів у 2018 році. Частка бренду в сегменті – близько 20%. Крім того це бренд №1 в категорії питних йогуртів, частка його – близько 40%. Бренд «Живинка» - №2 в Modern сегменті та №1 в категорії ложкових йогуртів. «Простоквашино» - №3 на ринку традиційних молочних продуктів.

Таблиця 2.1.

Техніко-економічні показники ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	За рік			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %	
	2016	2017	2018	за 2017-2018 рр.	за 2016-2018 рр.	за 2017-2018 рр.	за 2016-2018 рр.
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	689773.5	850861.5	774509.5	-76352	84736	-9.0	12.3
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	337128.5	462519	587534.5	125015.5	250406	27.0	74.3
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	176517	296026	354913	58887	178396	19.9	101.1
Реалізовано продукції, тис. грн.	1329728	1234924	1329728	94804	0	7.7	0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1057217	1126915	1057217	-69698	0	-6.2	0
Матеріальні витрати, тис. грн.	909939	944570	937398	-7172	27459	-0.8	3.0
Витрати на оплату праці, тис. грн.	30289	39365	30289	-9076	0	-23.1	0
Чисельність працюючих, чол.	343	319	307	-12	-36	-3.8	-10.5
Чисельність промислово-виробничого персоналу, чол.	327	303	292	-11	-35	-3.6	-10.7
Чистий прибуток, тис. грн.	113206	5886	113206	107320	0	1823.3	0
Фондовіддача	3.9	2.7	2.3	-0.4	-1.7	-15.2	-42.6
Фондомісткість	0.3	0.4	0.4	0.1	0.2	18.0	74.3
Фондоозброєність	1031.0	1526.5	2012.1	485.6	981.1	31.8	95.2
Продуктивність праці персоналу, тис. грн. / чол.	3876.8	3871.2	4331.4	460.1	454.6	11.9	11.7
Продуктивність праці промислово-виробничого персоналу, тис. грн. / чол.	4066.4	4075.7	4553.9	478.2	487.4	11.7	12.0
Матеріаломісткість продукції, %	75.7	77.2	77.9	0.7	2.3	1.0	3.0
Середня заробітна плата, грн.	7358.8	10283.4	8221.8	-2061.7	862.9	-20.0	11.7
Рентабельність продукції, %	10.7	0.5	10.7	10.2	0	1950.1	0
Рентабельність активів, %	16.4	0.7	14.6	13.9	-1.8	2012.9	-10.9
Рентабельність власного капіталу, %	64.1	2.0	31.9	29.9	-32.2	1504.2	-50.3

«Danone Україна» - перша компанія, що розпочала експорт українських

молочних продуктів нетривалого зберігання в ЄС (Польща), а від Латвії та Бельгії вже отримала запити. Зважаючи на те, що компанія розпочала співпрацю з європейськими партнерами, доцільно здійснити всебічний аналіз її діяльності.

Проведемо аналіз техніко-економічних показників ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 рр. в таблиці 2.1.

За даними таблиці видно, що середньорічна вартість капіталу в 2018 році становить 774509.5 тис. грн. Це на 76352 тис. грн. менше минулорічного показника, (темپ приросту становить -9.0%), а в порівнянні із показником за 2016 рік вартість активів збільшилася на 84736 тис. грн. (темп приросту активів ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки становить 12.3%).

Середньорічна вартість основних засобів (за первісною оцінкою) становить в 2018 році 587534.5 тис. грн. За останній рік вартість основних засобів збільшилася на 125015.5 тис. грн. (темп приросту основних засобів за останній рік склав 27.0%). У порівнянні із 2016 роком, вартість основних засобів збільшилася на 250406 тис. грн. (темп приросту за 2016-2018 роки становить 74.3%).

Середньорічна вартість власного капіталу склала в 2018 році 354913 тис. грн. За останній рік власний капітал зріс на 58887 тис. грн. (темп приросту за останній рік склав 19.9%). У порівнянні із показником за 2016 рік, власний капітал зріс на 178396 тис. грн. (темп приросту становить 101.1%).

Виручка від реалізації в 2018 році склала 1329728 тис. грн. За останній рік обсяг збуту зріс на 94804 тис. грн. (темп приросту за останній рік склав 7.7%). У порівнянні із показником за 2016 рік, обсяг залишився незмінним.

Порівнюючи темпи приросту активів, основних засобів, власного капіталу та виручки від реалізації, ми бачимо, що найбільший приріст має середньорічна вартість основних засобів (27%).

За 2017-2018 роки темп приросту власного капіталу менший темпа приросту основних засобів.

Даний фактор є негативним, оскільки збільшення основного капіталу відбувається за рахунок позичкових коштів. Порівнюючи темп приросту

власного капіталу із активами, ми бачимо, що темп приросту власного капіталу більший темпа приросту активів. Виручка від реалізації зростає більшими темпами, ніж активи підприємства, що говорить про ефективніше використання ресурсів. Однак для того, щоб підприємство не вичерпало свої технічні та матеріальні запаси, необхідно нарощувати капітал пропорційно збільшенню оборотів.

На рис. 2.1 наведено порівняння темпів приросту активів, основних засобів, власного капіталу та виручки від реалізації за 2017-2018 роки.

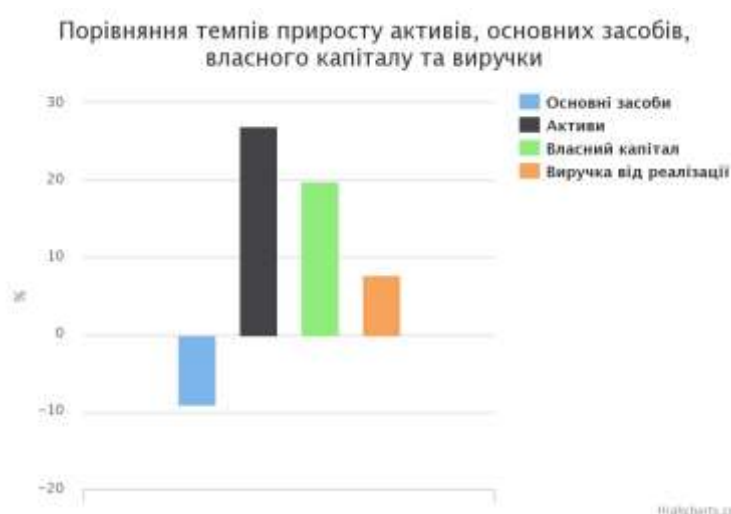

Рис. 2.1. Порівняння темпів приросту активів, основних засобів, власного капіталу та виручки від реалізації ПрАТ «Данон Дніпро»

Основними показниками, що характеризують ефективність використання основних засобів та забезпечення ними, є фондovіддача, фондомісткість та фондоозброєність. Проаналізуємо їх. Показник фондovіддачі склав в 2018 році 2.3. Темп приросту за останній рік становить -15.2%, що є негативним фактором для досліджуваного підприємства. Динаміка показника фондovіддачі наведена на рис. 2.2.

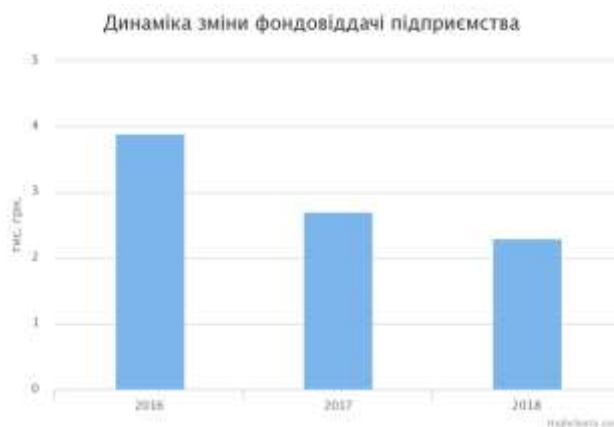

Рис. 2.2. Динаміка зміни фондівіддачі ПрАТ «Данон Дніпро»

Фондомісткість - показник, обернений до фондівіддачі. В 2018 році він склав 0.4. Темп приросту показника за останній рік складає 18.0%, а за 2016-2018 роки - 74.3%.

Фондоозброєність становить в 2018 році 2012.1 тис. грн. на одного працюючого. Даний показник у порівнянні із 2017 роком збільшився на 485.6 тис. грн., а у порівнянні із показником за 2016 рік збільшився на 981.1 тис. грн.

Чисельність персоналу становить в 2018 році 307 чол., з них промислово-виробничого персоналу 292 чол. (95.1%).

За останній рік чисельність працюючих зменшилася на 12 чол. Підприємство зменшило число працюючих через економічну кризу.

Позитивним фактором є збільшення продуктивності праці персоналу. За останній рік вона зросла на 460.1 тис. грн. Продуктивність промислово-виробничого персоналу зросла на 478.2 тис. грн. Зазначимо, що фонд оплати праці за останній рік зменшився, що пов'язано із зменшенням числа працюючих на підприємстві. За період з 2017 по 2018 роки темп приросту фонду оплати праці склав -23.1%, середньомісячної заробітної плати -20.0%, а продуктивності праці 11.9%, що є позитивним фактором і свідчить про покращення використання трудових ресурсів на підприємстві.

Порівняння зміни фонду оплати праці та продуктивності праці наведено в рис. 2.3.

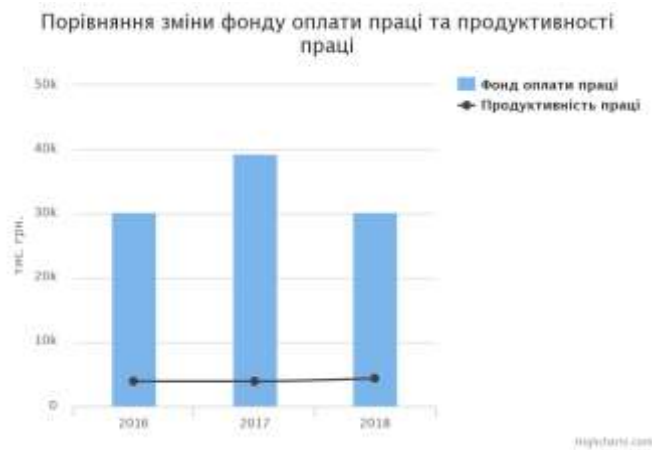

Рисунок 2.3 - Порівняння зміни фонду оплати праці та продуктивності праці ПрАТ «Данон Дніпро»

Аналіз ефективності діяльності підприємства показав, що підприємство є прибутковим, прибуток в 2018 році становить 113206 тис. грн., що на 107320 тис. грн. більше минулорічного показника. Динаміка прибутку наведена на рис. 2.4.

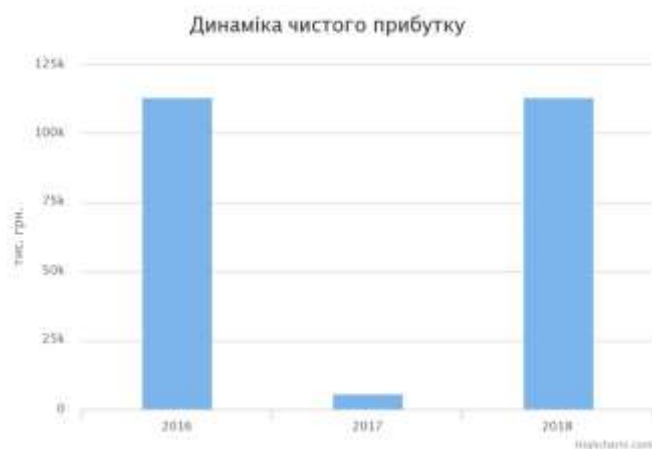

Рис. 2.4. Динаміка чистого прибутку ПрАТ «Данон Дніпро»

Показники рентабельності за останній рік покращилися. Так, рентабельність продукції за останній рік збільшилася на 10.2% і склала в 2018 році 10.7%. Рентабельність активів за останній рік збільшилася на 13.9% і склала в 2018 році 13.9%, рентабельність власного капіталу за останній рік збільшилася на 29.9% і склала в 2018 році 31.9%.

Таблиця 2.2.

Горизонтальний та вертикальний аналіз активів балансу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Активи	На кінець року, тис. грн.			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %		Питома вага у підсумку за рік, %			Відхилення питомої ваги, %	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Нематеріальні активи	0	2929	21636	18707	21636	638.7	—	0	0.4	2.7	2.3	2.7
Незавершене будівництво	138980	40139	42517	2378	-96463	5.9	-69.4	14.7	5.3	5.4	0.1	-9.3
Основні засоби	314650	426796	478716	51920	164066	12.2	52.1	33.3	56.3	60.5	4.2	27.2
Довгострокові фінансові інвестиції	6122	6122	6122	0	0	0	0	0.6	0.8	0.8	-0.03	0.1
Всього необоротні активи	459752	475986	548991	73005	89239	15.3	19.4	48.7	62.8	69.4	6.6	20.7
Виробничі запаси	41768	36255	42336	6081	568	16.8	1.4	4.4	4.8	5.4	0.6	0.9
Незавершене виробництво	3980	1692	14369	12677	10389	749.2	261.0	0.4	0.2	1.8	1.6	1.4
Готова продукція	2616	1652	1660	8	-956	0.5	-36.5	0.3	0.2	0.2	-0.01	-0.1
Товари	12	0	0	0	-12	—	-100	0.00	0	0	0	0.00
Дебіторська заборгованість за товарами	414062	199008	124683	-74325	-289379	-37.3	-69.9	43.9	26.3	15.8	-10.5	-28.1
Дебіторська заборгованість за розрахунками	3986	9749	29682	19933	25696	204.5	644.7	0.4	1.3	3.8	2.5	3.3
Інша поточна дебіторська заборгованість	10767	27157	8118	-19039	-2649	-70.1	-24.6	1.1	3.6	1.0	-2.6	-0.1
Грошові кошти	6472	2845	6702	3857	230	135.6	3.6	0.7	0.4	0.8	0.5	0.2
Інші оборотні активи	605	3359	14775	11416	14170	339.9	2342.1	0.1	0.4	1.9	1.4	1.8
Всього оборотні активи	484268	281717	242325	-39392	-241943	-14.0	-50.0	51.3	37.2	30.6	-6.6	-20.7
Вартість активів	944020	757703	791316	33613	-152704	4.4	-16.2	100	100	100	0	0

Позитивними змінами в діяльності є: збільшення середньорічної вартості основних засобів, збільшення середньорічної вартості власного капіталу, зростання прибутку, покращення продуктивності праці, збільшення рентабельності продукції, збільшення рентабельності активів, збільшення рентабельності власного капіталу.

Негативними є: зменшення вартості майна, зменшення фонду оплати праці, скорочення штату підприємства, погіршення фондівіддачі, зменшення заробітної плати працівників,

Проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз балансу ПрАТ «Данон Дніпро» в табл. 2.2.

Структура активів наведена в рис.5.

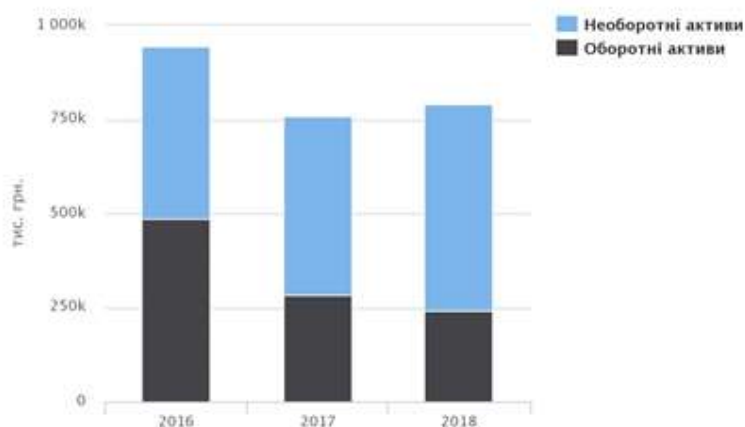

Рис.5. Динаміка та структура активів ПрАТ «Данон Дніпро»

За даними таблиці ми бачимо, що вартість нематеріальних активів складає на кінець 2018 року 21636 тис. грн., що на 18707 тис. грн. більше показника на кінець 2017 року (темп приросту за останній рік склав 638.7%), та на 21636 тис. грн. більше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2018-2017 рр. становить —%). На кінець 2018 року питома вага нематеріальних активів в загальній вартості майна підприємства становить 2.7% ($21636 / 791316 * 100$). Питома вага нематеріальних активів за 2 останні роки збільшилась на 2.7%.

Вартість незавершеного будівництва становить на кінець 2018 року 42517 тис. грн., що на 2378 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить 5.9%) та на 96463 тис. грн. менше значення показника на кінець 2016 року (темп приросту за 2 роки становить - 69.4%). На кінець 2018 року питома вага незавершеного будівництва в активах підприємства становить 5.4% ($42517 / 791316 * 100$). Питома вага незавершеного будівництва за 2 останні роки зменшилась на 9.3%.

Залишкова вартість основних засобів становить на кінець 2018 року 478716 тис. грн., що на 51920 тис. грн. більше показника на кінець 2017 року (темп приросту за цей період склав 12.2%), та на 164066 тис. грн. більше значення показника на кінець 2016 року (темп приросту за 2 роки становить 52.1%). На кінець 2018 року питома вага основних засобів в майні

підприємства становить 60.5% ($478716 / 791316 * 100$). Питома вага основних засобів за 2 останні роки збільшилась на 27.2%.

Довгострокові фінансові інвестиції становлять на кінець 2018 року 6122 тис. грн., що на 0 тис. грн. менше показника попереднього року (темپ приросту за останній рік становить 0%), та на 0 тис. грн. менше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2 роки становить 0%). На кінець 2018 року питома вага довгострокових фінансових інвестицій в активах підприємства становить 0.8% ($6122 / 791316 * 100$). Питома вага довгострокових фінансових інвестицій за 2 останні роки збільшилась на 0.1%.

Загальна вартість необоротних активів склала на кінець 2018 року 548991 тис. грн., що на 73005 тис. грн. більше показника за 2017 рік (темп приросту необоротних активів за останній рік становить 15.3%), та на 89239 тис. грн. більше значення показника 2016 року (темп приросту за 2 роки становить 19.4%). На кінець 2018 року питома вага необоротних активів в загальній вартості майна ПрАТ «Данон Дніпро» становить 69.4% ($548991 / 791316 * 100$). Питома вага необоротних активів за період з 2016 по 2018 роки збільшилась на 20.7%.

Виробничі запаси становлять на кінець 2018 року 42336 тис. грн., що на 6081 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить 16.8%) та на 568 тис. грн. більше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2 роки становить 1.4%). На кінець 2018 року питома вага виробничих запасів в активах ПрАТ «Данон Дніпро» становить 5.4% ($42336 / 791316 * 100$). За два останні роки виробничі запаси збільшили свою питому вагу в активах на 0.9%.

Вартість незавершеного виробництва склала на кінець 2018 року 14369 тис. грн., що на 12677 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить 749.2%) та на 10389 тис. грн. більше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2 роки становить 261.0%). На кінець 2018 року питома вага незавершеного виробництва в активах підприємства становить 1.8% ($14369 / 791316 * 100$). Питома вага незавершеного виробництва за 2 останні роки збільшилась на 1.4%.

Залишки готової продукції становлять на кінець 2018 року 1660 тис. грн., що на 8 тис. грн. більше показника попереднього року (темپ приросту за останній рік становить 0.5%) та на 956 тис. грн. менше значення показника 2016 року (темп приросту залишків готової продукції за 2 роки становить -36.5%). На кінець 2018 року питома вага готової продукції становить 0.2% ($1660 / 791316 * 100$) активів підприємства. Питома вага готової продукції за 2 останні роки зменшилась на 0.1%.

Залишки товарів становлять на кінець 2018 року 0 тис. грн., що на 0 тис. грн. менше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить —%) та на 12 тис. грн. менше значення показника 2016 року (темп приросту за 2 роки становить -100%). На кінець 2018 року питома вага товарів в активах підприємства становить 0% ($0 / 791316 * 100$). Питома вага товарів за 2 останні роки зменшилась на 0.00%.

Дебіторська заборгованість за товарами становить на кінець 2018 року 124683 тис. грн., що на 74325 тис. грн. менше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить -37.3%) та на 289379 тис. грн. менше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2 роки становить -69.9%). На кінець 2018 року питома вага дебіторської заборгованості за товарами в активах підприємства становить 15.8% ($124683 / 791316 * 100$). Питома вага дебіторської заборгованості за товарами за 2 останні роки зменшилась на 28.1%.

Дебіторська заборгованість за розрахунками становлять на кінець 2018 року 29682 тис. грн., що на 19933 тис. грн. більше показника на кінець 2017 року (темп приросту заборгованості дебіторів за останній рік становить 204.5%). У порівнянні із показником на кінець 2016 року, дебіторська заборгованість збільшилась на 25696 тис. грн. (темп приросту за 2 роки становить 644.7%). На кінець 2018 року питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками в активах підприємства становить 3.8% ($29682 / 791316 * 100$). Питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками за 2 останні роки збільшилась на 3.3%.

Інша поточна дебіторська заборгованість становить на кінець 2018 року

8118 тис. грн., що на 19039 тис. грн. менше показника попереднього року (темپ приросту за останній рік становить -70.1%) та на 2649 тис. грн. менше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2 роки становить -24.6%). На кінець 2018 року питома вага іншої дебіторської заборгованості в активах ПрАТ «Данон Дніпро» становить 1.0% ($8118 / 791316 * 100$). Питома вага іншої дебіторської заборгованості за 2 останні роки зменшилась на 0.1%.

Грошові кошти становлять на кінець 2018 року 6702 тис. грн., що на 3857 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить 135.6%) та на 230 тис. грн. більше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2 роки становить 3.6%). На кінець 2018 року питома вага грошових коштів в активах підприємства становить 0.8% ($6702 / 791316 * 100$). Питома вага грошових коштів за 2 останні роки збільшилась на 0.2%.

Інші оборотні активи становлять на кінець 2018 року 14775 тис. грн., що на 11416 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить 339.9%) та на 14170 тис. грн. більше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2 роки становить 2342.1%). На кінець 2018 року питома вага інших оборотних активів в активах підприємства становить 1.9%.

Таблиця 2.3.

Горизонтальний та вертикальний аналіз пасиву балансу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 рр.

Джерела формування майна	На кінець року, тис. грн.			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %		Питома вага у підсумку за рік, %			Відхилення питомої ваги, %	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Статутний капітал	13041	13041	13041	0	0	0	0	1.4	1.7	1.6	-0.1	0.3
Пайовий капітал	6521	6521	6521	0	0	0	0	0.7	0.9	0.8	-0.04	0.1
Додатковий вкладений капітал	158	158	158	0	0	0	0	0.02	0.02	0.02	0.00	0.00
Резервний капітал	2573	2573	2573	0	0	0	0	0.3	0.3	0.3	-0.01	0.1
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	217130	330336	334904	4568	117774	1.4	54.2	23.0	43.6	42.3	-1.3	19.3
Всього власний капітал	239423	352629	357197	4568	117774	1.3	49.2	25.4	46.5	45.1	-1.4	19.8

Довгострокові кредити банків	211	148	94	-54	-117	-36.5	-55.5	0.02	0.02	0.01	-0.01	-0.01
Всього довгострокових зобов'язань	211	148	94	-54	-117	-36.5	-55.5	0.02	0.02	0.01	-0.01	-0.01
Короткострокові кредити банків	435000	190195	2500	-187695	-432500	-98.7	-99.4	46.1	25.1	0.3	-24.8	-45.8
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	3266	4411	0	-4411	-3266	-100	-100	0.3	0.6	0	-0.6	-0.3
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	144987	203846	419578	215732	274591	105.8	189.4	15.4	26.9	53.0	26.1	37.7
Поточні зобов'язання за розрахунками	3958	5096	190	-4906	-3768	-96.3	-95.2	0.4	0.7	0.02	-0.6	-0.4
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	116183	1378	1866	488	-114317	35.4	-98.4	12.3	0.2	0.2	0.1	-12.1
Інші поточні зобов'язання	992	0	9891	9891	8899	—	897.1	0.1	0	1.2	1.2	1.1
Всього короткострокових зобов'язань	704386	404926	434025	29099	-270361	7.2	-38.4	74.6	53.4	54.8	1.4	-19.8
Баланс	944020	757703	791316	33613	-152704	4.4	-16.2	100	100	100	0	0

Питома вага інших оборотних активів за 2 останні роки збільшилась на 1.8%.

Загальна вартість оборотних активів на кінець 2018 року становить 242325 тис. грн., що на 39392 тис. грн. менше показника на кінець 2017 року. Темп приросту оборотних коштів за останній рік становить -14.0%. У порівнянні із показником за 2016 рік, оборотні кошти зменшилися на 241943 тис. грн., а темп приросту склав -50.0%. На кінець 2018 року питома вага оборотних активів в активах підприємства становить 30.6%. Питома вага оборотних активів за 2 останні роки зменшилась на 20.7%.

Загальна вартість майна ПрАТ «Данон Дніпро» становить на кінець 2018 року 791316 тис. грн., що на 33613 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить 4.4%) та на 152704 тис. грн. менше значення показника за 2016 року (темп приросту за 2 роки становить -

16.2%).

Проаналізуємо пасиви досліджуваного підприємства в табл. 2.3.

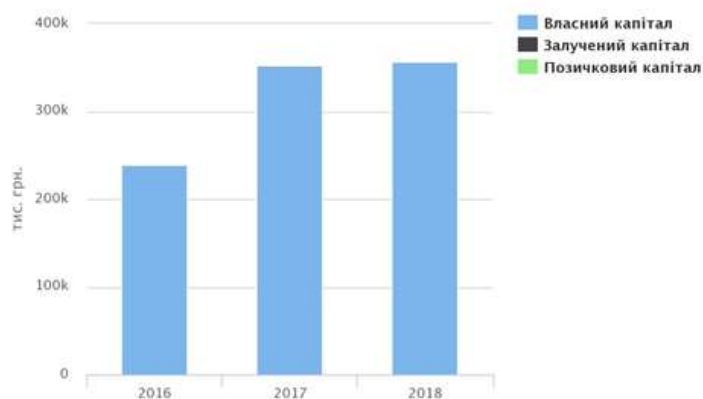

Рис. 2.6. Динаміка та структура пасивів ПрАТ «Данон Дніпро»

Статутний капітал становить на кінець 2018 року 13041 тис. грн. За досліджуваний період значення показника не змінилося.

Пайовий капітал становить на кінець 2018 року 6521 тис. грн. За досліджуваний період значення показника не змінилося.

Додатковий вкладений капітал становить на кінець 2018 року 158 тис. грн. За досліджуваний період значення показника не змінилося.

Резервний капітал становить на кінець 2018 року 2573 тис. грн., що на 0 тис. грн. менше показника попереднього року (темپ приросту за останній рік становить 0%) та на 0 тис. грн. менше значення показника за 2016 року (темп приросту за 2 роки становить 0%). На кінець 2018 року питома вага резервного капіталу в пасивах підприємства становить 0.3%. Питома вага резервного капіталу за 2 останні роки збільшилась на 0.1%.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) становить на кінець 2018 року 334904 тис. грн. Це на 4568 тис. грн. більше показника на кінець 2017 року (темп приросту за останній рік становить 1.4%). У порівнянні із показником за 2016 рік, нерозподілений прибуток (збиток) більший на 117774 тис. грн. (темп приросту за 2 роки становить 54.2%). На кінець 2018 року питома вага нерозподіленого прибутку в пасивах підприємства становить 42.3%. Питома вага нерозподіленого прибутку за 2 останні роки збільшилась

на 19.3%.

Загальна сума власного капіталу становить на кінець 2018 року 357197 тис. грн., що на 4568 тис. грн. більше показника попереднього року (темپ приросту за останній рік становить 1.3%) та на 117774 тис. грн. більше значення показника 2016 року (темп приросту власного капіталу за 2 роки становить 49.2%). На кінець 2018 року питома вага власного капіталу в пасивах ПрАТ «Данон Дніпро» становить 45.1%. В порівнянні із 2016 роком, питома вага збільшилась на 19.8%.

Довгострокові кредити банків становлять на кінець 2018 року 94 тис. грн., що на 54 тис. грн. менше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить -36.5%) та на 117 тис. грн. менше значення показника 2016 року (темп приросту за 2 роки становить -55.5%). На кінець 2018 року питома вага довгострокових кредитів банку в пасивах підприємства становить 0.01%. Питома вага довгострокових кредитів банку за 2 останні роки зменшилась на 0.01%.

Загальна сума довгострокових зобов'язань становить на кінець 2018 року 94 тис. грн., що на 54 тис. грн. менше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить -36.5%) та на 117 тис. грн. менше значення показника 2016 року (темп приросту за 2 роки становить -55.5%). На кінець 2018 року питома вага довгострокових зобов'язань в пасивах підприємства становить 0.01%. Питома вага довгострокових зобов'язань за 2 останні роки зменшилась на 0.01%.

Короткострокові кредити банків становлять на кінець 2018 року 2500 тис. грн., що на 187695 тис. грн. менше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить -98.7%) та на 432500 тис. грн. менше значення показника за 2016 року (темп приросту за 2 роки становить -99.4%). На кінець 2018 року питома вага короткострокових кредитів банків в пасивах підприємства становить 0.3%. Питома вага короткострокових кредитів банків за 2 останні роки зменшилась на 45.8%.

Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями становить на кінець 2018 року 0 тис. грн., що на 4411 тис. грн. менше показника

попереднього року (темپ приросту за останній рік становить -100%) та на 3266 тис. грн. менше значення показника на кінець 2016 року (темп приросту за 2 роки становить -100%). На кінець 2018 року питома вага поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в пасивах підприємства становить 0%. Питома вага поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями за 2 останні роки зменшилась на 0.3%.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги становлять на кінець 2018 року 419578 тис. грн., що на 215732 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить 105.8%) та на 274591 тис. грн. більше значення показника на кінець 2016 року (темп приросту за 2 роки становить 189.4%). На кінець 2018 року питома вага кредиторської заборгованості в пасивах підприємства становить 53.0%. Питома вага кредиторської заборгованості за 2 останні роки збільшилась на 37.7%.

Поточні зобов'язання за розрахунками становлять на кінець 2018 року 190 тис. грн., що на 4906 тис. грн. менше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить %) та на 3768 тис. грн. менше значення показника на кінець 2016 року (темп приросту за 2 роки становить %). На кінець 2018 року питома вага поточних зобов'язань за розрахунками в пасивах підприємства становить %. Питома вага поточних зобов'язань за розрахунками за 2 останні роки зменшилась на 0.4%.

Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу становлять на кінець 2018 року 1866 тис. грн., що на 488 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за останній рік становить 35.4%) та на 114317 тис. грн. менше значення показника на кінець 2016 року (темп приросту за 2 роки становить -98.4%). На кінець 2018 року питома вага зобов'язань, пов'язаних із необоротними активами в пасивах підприємства становить 0.2%. Питома вага зобов'язань, пов'язаних із необоротними активами за 2 останні роки зменшилась на 12.1%.

Інші поточні зобов'язання становлять на кінець 2018 року 9891 тис. грн., що на 9891 тис. грн. більше показника попереднього року (темп приросту за

останній рік становить —%) та на 8899 тис. грн. більше значення показника за 2016 рік (темп приросту за 2 роки становить 897.1%). На кінець 2018 року питома вага інших поточних зобов'язань в пасивах підприємства становить 1.2%. Питома вага інших поточних зобов'язань за 2 останні роки збільшилась на 1.1%.

Загальна сума короткострокових зобов'язань ПрАТ «Данон Дніпро» становить на кінець 2018 року 434025 тис. грн., що на 29099 тис. грн. більше показника на кінець 2017 року (темп приросту за останній рік становить 7.2%) та на 270361 тис. грн. менше значення показника на кінець 2016 року (темп приросту за 2 роки становить -38.4%). На кінець 2018 року питома вага короткострокових зобов'язань в пасивах підприємства становить 54.8%. Питома вага короткострокових зобов'язань за 2 останні роки зменшилась на 19.8%.

2.2. Аналіз фінансового стану діяльності підприємства

Проведемо аналіз фінансових результатів ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 рр. Почнемо із аналізу доходів в табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

Аналіз динаміки та структури доходів ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Вид доходу	За рік, тис. грн.			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %		Питома вага у підсумку за рік, %			Відхилення питомої ваги, %	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Чистий дохід	1329728	1234924	1329728	94804	0	7.7	0	99.6	99.1	99.6	0.6	0
Інші операційні доходи	3728	5432	3728	-1704	0	-31.4	0	0.3	0.4	0.3	-0.2	0
Інші фінансові доходи	0	4	0	-4	0	-100	—	0	0.00	0	0.00	0
Інші доходи	1167	6292	1167	-5125	0	-81.5	0	0.1	0.5	0.1	-0.4	0
Всього доходи	1334623	1246652	1334623	87971	0	7.1	0	x	x	x	x	x

Чистий дохід в 2018 році склав 1329728 тис. грн., що на 94804 тис. грн. більше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав 7.7%. У порівнянні із показником за 2016 рік чистий дохід зменшився на 0 тис. грн., а темп приросту за 2016-2018 роки склав 0%. Питома вага чистого доходу в доходах підприємства в 2018 році склала 99.6%.

Розглянемо структуру доходів на рис. 2.7.

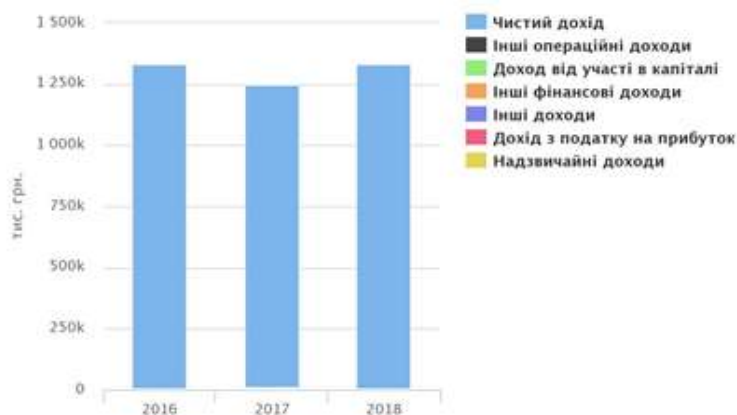

Рис. 2.7. Динаміка та структура доходів ПрАТ «Данон Дніпро»

Інші операційні доходи склали в 2018 році 3728 тис. грн., що на 1704 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав -31.4%. У порівнянні із показником за 2016 рік інші операційні доходи зменшилися на 0 тис. грн. (темп приросту склав 0%). Питома вага інших операційних доходів в доходах підприємства в 2018 році склала 0.3%.

Інші фінансові доходи в 2018 році склали 0 тис. грн., що на 4 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав -100%. У порівнянні із показником за 2016 рік інші фінансові доходи зменшилися на 0 тис. грн. Питома вага інших фінансових доходів в доходах підприємства в 2018 році склала 0%.

Інші доходи в 2018 році склали 1167 тис. грн., що на 5125 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав -81.5%. У порівнянні із показником за 2016 рік інші доходи зменшилися на 0 тис. грн. Питома вага інших доходів в доходах підприємства в 2018 році склала 0.1%.

Загальна сума доходів в 2018 році становила 1334623 тис. грн., що на

87971 тис. грн. більше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав 7.1%. У порівнянні із показником за 2016 рік загальна сума доходів не змінилася.

Проведемо аналіз витрат досліджуваного підприємства в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки та структури витрат ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Види витрат, тис. грн.	За рік, тис. грн.			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %		Питома вага у підсумку за рік, %			Відхилення питомої ваги, %	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1057217	1126915	1057217	-69698	0	-6.2	0	86.6	91.0	86.6	-4.4	0
Адміністративні витрати	12129	49499	12129	-37370	0	-75.5	0	1.0	4.0	1.0	-3.0	0
Витрати на збут	38991	33290	38991	5701	0	17.1	0	3.2	2.7	3.2	0.5	0
Інші операційні витрати	27132	8800	27132	18332	0	208.3	0	2.2	0.7	2.2	1.5	0
Фінансові витрати	86009	19705	86009	66304	0	336.5	0	7.0	1.6	7.0	5.5	0
Інші витрати	0	621	0	-621	0	-100	—	0	0.1	0	-0.1	0
Всього витрати	1221478	1238830	1221478	-17352	0	-1.4	0	x	x	x	x	x

Розглянемо структуру витрат ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 рр в рисунку 2.8.

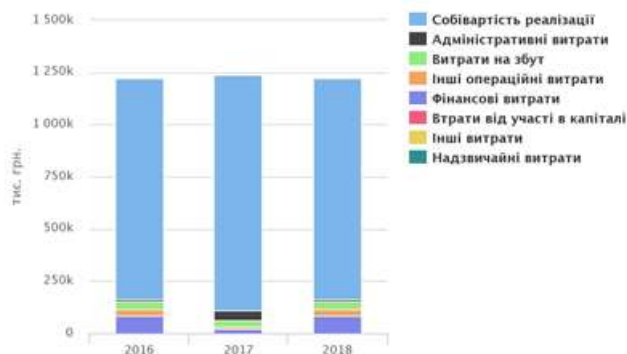

Рис. 2.8. Динаміка та структура витрат ПрАТ «Данон Дніпро»

Собівартість реалізації продукції в 2018 році становила 1057217 тис. грн., що на 69698 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за 2017-2018 роки склав -6.2%. У порівнянні із показником за 2016 рік собівартість реалізації продукції зменшилася на 0 тис. грн., а темп приросту за цей період склав 0%. Питома вага собівартості реалізації у загальних витратах підприємства в 2018 році склала 86.6%.

Адміністративні витрати склали в 2018 році 12129 тис. грн., що на 37370 тис. грн. менше значення попереднього року. Темп приросту за останній рік склав -75.5%. У порівнянні із показником за 2016 рік адміністративні витрати зменшилися на 0 тис. грн., за період з 2016 по 2018 роки темп приросту адміністративних витрат склав 0%. Питома вага адміністративних витрат у загальній їх сумі в 2018 році склала 1.0%.

Витрати на збут в 2018 році склали 38991 тис. грн., що на 5701 тис. грн. більше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав 17.1%. У порівнянні із показником за 2016 рік витрати на збут зменшилися на 0 тис. грн., темп приросту за цей період склав 0%. Питома вага витрат на збут у витратах підприємства в 2018 році склала 3.2%.

Інші операційні витрати в 2018 році склали 27132 тис. грн., що на 18332 тис. грн. більше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав 208.3%. У порівнянні із показником за 2016 рік інші операційні витрати зменшилися на 0 тис. грн. Питома вага інших операційних витрат у витратах підприємства в 2018 році склала 2.2%.

Фінансові витрати в 2018 році склали 86009 тис. грн., що на 66304 тис. грн. більше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав 336.5%. Питома вага фінансових витрат у витратах підприємства в 2018 році склала 7.0%.

Інші витрати в 2018 році склали 0 тис. грн., що на 621 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав -100%. Загальна сума витрат в 2018 році склала 1221478 тис. грн., що на 17352 тис. грн. менше

значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав -1.4%.

Проаналізуємо структуру операційних витрат ПрАТ «Данон Дніпро» за елементами в таблиці 2.6

Матеріальні витрати в 2018 році склали 937398 тис. грн., що на 7172 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав -0.8%. У порівнянні із показником за 2016 рік матеріальні витрати збільшилися на 27459 тис. грн. Питома вага матеріальних витрат в загальній сумі операційних витрат підприємства в 2018 році склала 77.9%.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки та структури операційних витрат ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Види витрат, тис. грн.	За рік, тис. грн.			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %		Питома вага у підсумку за рік, %			Відхилення питомої ваги, %	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Матеріальні витрати	909939	944570	937398	-7172	27459	-0.8	3.0	75.7	77.2	77.9	0.7	2.3
Витрати на оплату праці	30289	39365	30289	-9076	0	-23.1	0	2.5	3.2	2.5	-0.7	0.00
Витрати на соціальне страхування	6656	8065	6656	-1409	0	-17.5	0	0.6	0.7	0.6	-0.1	0.00
Амортизація	41233	51662	41233	-10429	0	-20.2	0	3.4	4.2	3.4	-0.8	0.00
Інші витрати	214512	180162	187343	7181	-27169	4.0	-12.7	17.8	14.7	15.6	0.9	-2.3
Всього витрат	1202629	1223824	1202919	-20905	290	-1.7	0.02	x	x	x	x	x

Розглянемо структуру витрат ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 рр в рисунку 2.9.

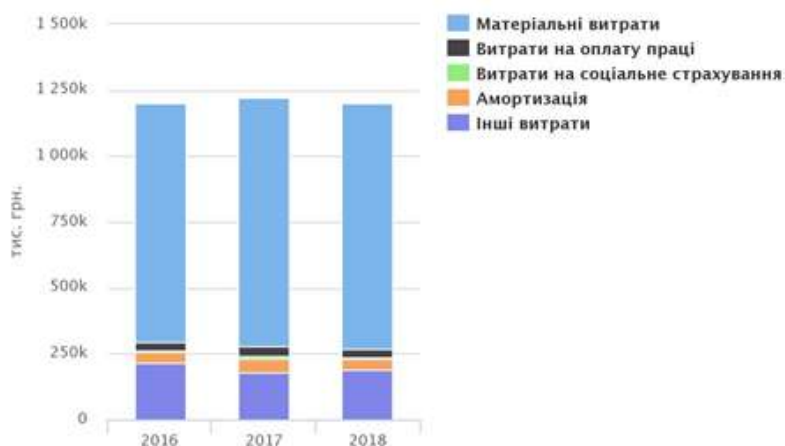

Рис. 2.9. Динаміка і структура операційних витрат ПрАТ «Данон Дніпро»

Витрати на оплату праці в 2018 році склали 30289 тис. грн., що на 9076 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав - 23.1%. У порівнянні із показником за 2016 рік витрати на оплату праці зменшилися на 0 тис. грн. Питома вага витрат на оплату праці в загальній сумі операційних витрат підприємства в 2018 році склала 2.5%.

Витрати на соціальне страхування в 2018 році склали 6656 тис. грн., що на 1409 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав -17.5%. У порівнянні із показником за 2016 рік витрати на соціальне страхування зменшилися на 0 тис. грн. Питома вага витрат на соціальне страхування в загальній сумі операційних витрат підприємства в 2018 році склала 0.6%.

Амортизаційні витрати в 2018 році склали 41233 тис. грн., що на 10429 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав - 20.2%. У порівнянні із показником за 2016 рік амортизаційні витрати зменшилися на 0 тис. грн. Питома вага амортизаційних витрат в загальній сумі операційних витрат підприємства в 2018 році склала 3.4%.

Проаналізуємо формування прибутку та його динаміку в таблиці 7.

Таблиця 7

Формування прибутку ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показник	За рік, тис. грн.	Абсолютне відхилення, ±	Темп приросту, %
----------	-------------------	-------------------------	------------------

	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Доходи	1334623	1246652	1334623	87971	0	7.1	0
Витрати	1221478	1238830	1221478	-17352	0	-1.4	0
Прибуток до оподаткування	113145	7822	113145	105323	0	1346.5	0
Податок на прибуток	0	-1936	0	1936	0	-100	—
Чистий прибуток	113206	5886	113206	107320	0	1823.3	0

Інші витрати в 2018 році склали 187343 тис. грн., що на 7181 тис. грн. більше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав 4.0%. У порівнянні із показником за 2016 рік інші витрати зменшилися на 27169 тис. грн. Питома вага інших витрат операційної діяльності в загальній сумі операційних витрат підприємства в 2018 році склала 15.6%.

Загальна сума витрат в 2018 році становила 1202919 тис. грн., що на 20905 тис. грн. менше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав -1.7%. У порівнянні із показником за 2016 рік загальна сума витрат збільшилася на 290 тис. грн.

За даними таблиці бачимо, що прибуток до оподаткування в 2018 році склав 113145 тис. грн. (1334623 - 1221478), що на 105323 тис. грн. більше значення 2017 року. Темп приросту прибутку до оподаткування за останній рік склав 105323%.

Таблиця 2.8.

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016 рік

Актив	Код рядка	2016		Пасив	Код рядка	2016		Платіжний надлишок або недостача	
		На початок року	На кінець року			На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
Найбільш ліквідні активи (A1)	1160- 1165	8	6472	Негайні пасиви (П1)	1615- 1660, 1690	235637	266120	-235629	- 259648
Активи, що швидко реалізуються (A2)	1125- 1155, 1170	72712	428815	Короткострокові пасиви (П2)	1600,1610	86279	438266	-13567	-9451
Активи, що реалізуються	1101- 1110,	46366	48981	Довгострокові пасиви (П3)	1595	0	211	46366	48770

повільно (А3)	1190								
Активи, що важко реалізуються (А4)	1195	316441	459752	Постійні пасиви (П4)	1495 + 1525+ 1665 + 1700	113611	239423	202830	220329
Баланс	1300	435527	944020	Баланс	1900	435527	944020	x	x

Податок на прибуток в 2018 році склав 0 тис. грн., що на 1936 тис. грн. більше значення 2017 року.

Отже, чистий прибуток в 2018 році склав 113206 тис. грн., що на 107320 тис. грн. більше значення 2017 року. Темп приросту за останній рік склав 107320%.

Проведемо аналіз ліквідності балансів ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 рр. Почнемо із аналізу ліквідності балансу за 2016 рік.

За результатами аналізу ми бачимо, що на кінець 2016 року:

- $A1 < P1$; $A2 < P2$; $A3 > P3$; $A4 > P4$.

За результатами дослідження ми бачимо, що баланс ПрАТ «Данон Дніпро» на кінець 2016 року є умовно ліквідним. Це означає, що за рахунок швидколіквідних активів підприємство може частково погасити заборгованість.неліквідним. Це означає, що підприємство не може погасити повною мірою свою заборгованість.

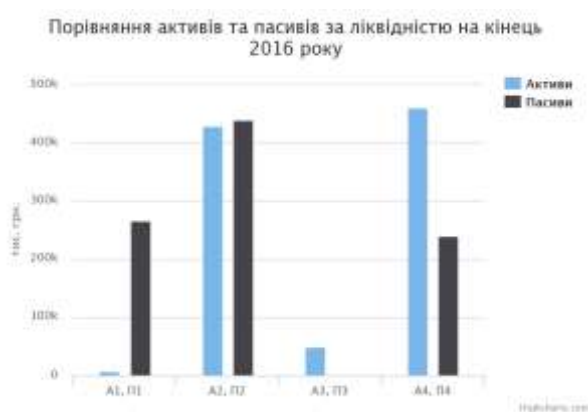

Рис. 2.10. Порівняння активів та пасивів ПрАТ «Данон Дніпро» за ліквідністю на кінець 2016

Проведемо аналіз ліквідності балансу за 2017 рік в таблиці 2.9.

За результатами аналізу ми бачимо, що на кінець 2017 року:

- $A1 < P1$; $A2 > P2$; $A3 > P3$; $A4 > P4$.

Таблиця 2.9.

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2017 рік

Актив	Код рядка	2017		Пасив	Код рядка	2017		Платіжний надлишок або недостача	
		На початок року	На кінець року			На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
Найбільш ліквідні активи (A1)	1160-1165	6472	2845	Негайні пасиви (П1)	1615-1660+1690	266120	210320	-259648	-207475
Активи, що швидко реалізуються (A2)	1125-1155	428815	235914	Короткострокові пасиви (П2)	1600-1615	438266	194606	-9451	41308
Активи, що реалізуються повільно (A3)	1101-1110,1190	48981	42958	Довгострокові пасиви (П3)	1595	211	148	48770	42810
Активи, що важко реалізуються (A4)	1195	459752	475986	Постійні пасиви (П4)	1495+1665	239423	352629	220329	123357
Баланс	1300	944020	757703	Баланс	1900	944020	757703	x	x

За результатами дослідження ми бачимо, що баланс на кінець 2017 року є умовно ліквідним. Це означає, що за рахунок швидколіквідних активів підприємство може частково погасити заборгованість.

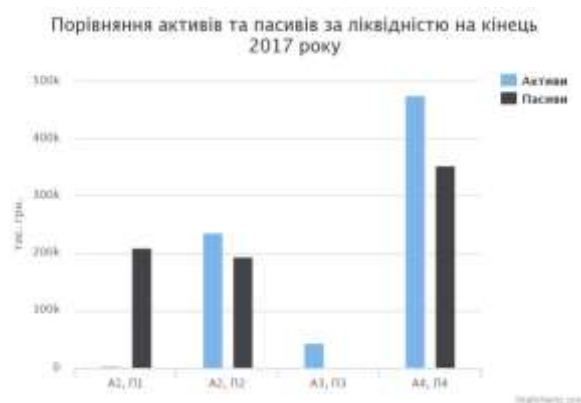

Рис. 11 Порівняння активів та пасивів балансу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2017 рік

Проведемо аналіз ліквідності балансу за 2018 рік в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10.

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2018 рік

Актив	Код рядка	2018		Пасив	Код рядка	2018		Платіжний надлишок або недостача	
		На початок року	На кінець року			На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
Найбільш ліквідні активи (A1)	1160-1165	2845	6702	Негайні пасиви (П1)	1635-1650	210320	431525	-207475	-424823
Активи, що швидко реалізуються (A2)	1125-1155	235914	162483	Короткострокові пасиви (П2)	1600-1615	194606	2500	41308	159983
Активи, що реалізуються повільно (A3)	(1101:1110), 1190	42958	73140	Довгострокові пасиви (П3)	1595	148	94	42810	73046
Активи, що важко реалізуються (A4)	1195	475986	548991	Постійні пасиви (П4)	1495+1665	352629	357197	123357	191794
Баланс	1300	757703	791316	Баланс	1900	757703	791316	x	x

За результатами аналізу ми бачимо, що на кінець 2018 року:

- $A1 < P1$; $A2 > P2$; $A3 > P3$; $A4 > P4$.

За результатами дослідження ми бачимо, що баланс ПрАТ «Данон Дніпро» на кінець 2018 року є умовно ліквідним. Це означає, що за рахунок швидколіквідних активів підприємство може частково погасити заборгованість.

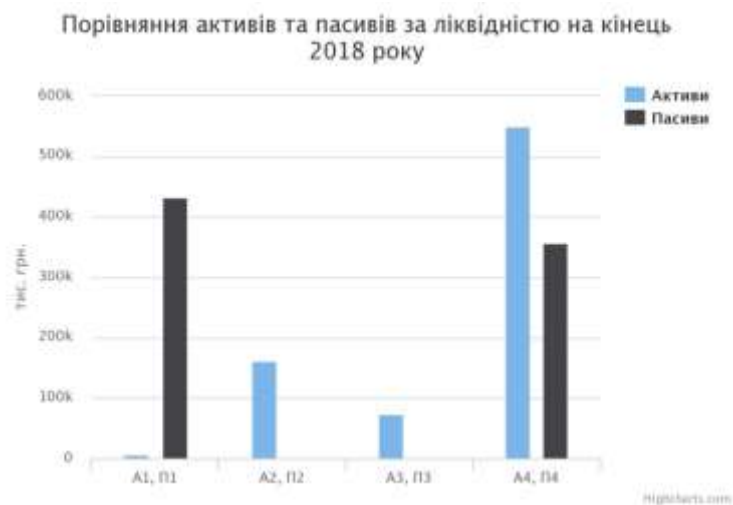

Рис. 12. Порівняння активів та пасивів балансу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2018 рік

Проведемо коефіцієнтний аналіз ліквідності ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11.

Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	На кінець року			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018-2017 рр.	2018-2016 рр.
Коефіцієнт покриття (поточної, загальної ліквідності)	0.7	0.7	0.6	-0.1	-0.1
Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності	0.6	0.6	0.4	-0.2	-0.2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.01	0.01	0.02	0.01	0.01
Чистий оборотний капітал	-220118	-123209	-191700	-68491	28418

Отже, на кінець 2018 року коефіцієнт покриття становить 0.6 . Даний показник є нижчим нормованого показника (2-2,5). За останній рік коефіцієнт покриття зменшився на 0.1, що є негативним фактором. У порівнянні із показником на кінець 2016 року даний показник зменшився на 0.1. Графічно динаміку показника відображено на рисунку 2.13.

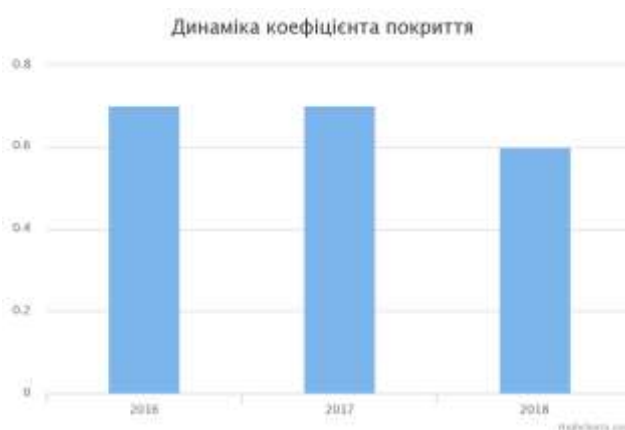

Рис. 2.13. Динаміка коефіцієнта покриття ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

На кінець 2018 року коефіцієнт швидкої ліквідності становить 0.4. Даний показник є низьким і свідчить про те, що за рахунок середньоліквідних активів підприємство не може погасити короткостровові зобов'язання в поточному

році тільки на 42.4%. За останній рік коефіцієнт швидкої ліквідності зменшився на 0.2, що є негативним фактором. У порівнянні із показником на кінець 2016 року даний показник зменшився на 0.2. Графічно динаміку показника відображено на рисунку 2.5.

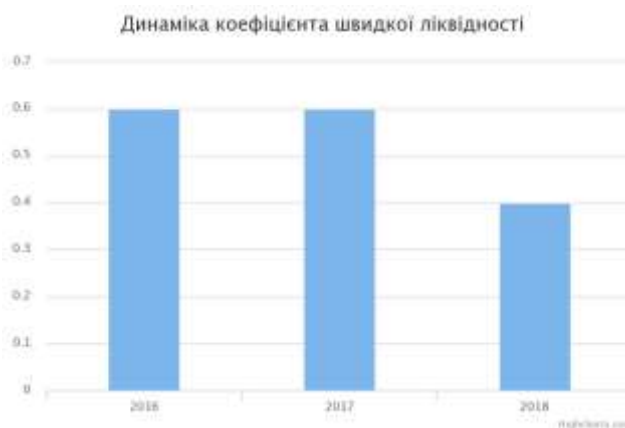

Рис. 2.14. Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

На кінець 2018 року коефіцієнт абсолютної становить 0.02. Даний показник є нормальним для досліджуваного підприємства. За останній рік коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0.01, що є позитивним фактором. У порівнянні із показником на кінець 2016 року даний показник збільшився на 0.01. Графічно динаміку показника відображено на рисунку 2.15.

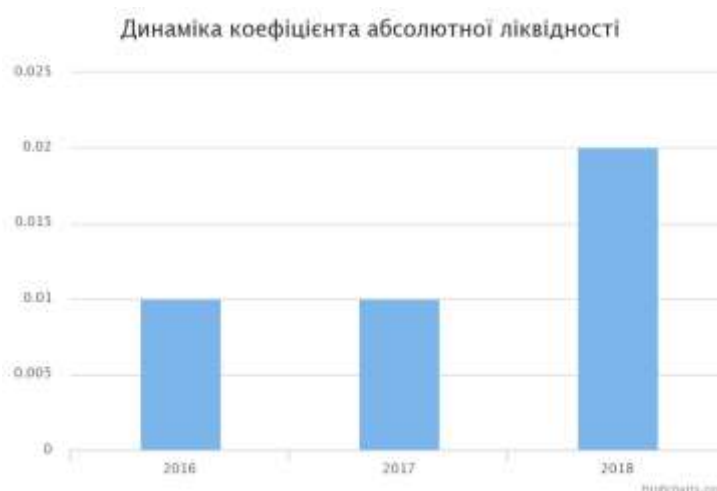

Рис. 2.15. Динаміка коефіцієнта абсолютної ліквідності ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Чистий оборотний капітал на кінець 2018 року становить -191700 тис. грн., це на 68491 тис. грн. менше минулорічного показника та на 28418 тис. грн. більше показника на кінець 2016 року.

Проведемо аналіз фінансового стану ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 рр в таблиці 2.12.

Коефіцієнт платоспроможності становить на кінець 2018 року становить 0.5 (357197 / 791316). Даний показник є низьким і свідчить про те, що власний капітал не становить більшої частини майна. За останній рік значення показника зменшилося на 0.01, а у порівнянні із 2016 роком, значення показника платоспроможності збільшилося на 0.2.

Коефіцієнт фінансової стійкості становить на кінець 2018 року 0.5 ((357197 +94) / 791316). Даний показник є нижчим рекомендованого рівня (0,6), що є негативним фактором. За останній рік досліджуваний показник зменшився на 0.01, а в порівнянні із показником за 2016 рік - збільшився на 0.2.

Таблиця 2.12.

Аналіз показників фінансового стану та платоспроможності ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	На кінець року			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Коефіцієнт платоспроможності (фінансової незалежності, автономності)	0.3	0.5	0.5	-0.01	0.2
Коефіцієнт фінансової стійкості	0.3	0.5	0.5	-0.01	0.2
Коефіцієнт фінансової залежності	0.7	0.5	0.5	0.01	-0.2
Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового лівериджу)	2.9	1.1	1.2	0.1	-1.7
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1.3	1.9	1.8	-0.05	0.5
Коефіцієнт поточної платоспроможності	0.01	0.01	0.02	0.01	0.01
Коефіцієнт довготермінового залучення позикових коштів	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1.0	1.0	1.0	0.00	0.00
Коефіцієнт участі акціонерного капіталу	0.01	0.02	0.02	0.00	0.00

Коефіцієнт фінансової залежності склав на кінець 2018 року 0.5. У

порівнянні із показником за 2017 рік значення показника зросло на 0.01, а в порівнянні із показником за 2016 рік значення коефіцієнта фінансової залежності зменшилося на 0.2.

Коефіцієнт фінансового лівериджу склав на кінець 2018 року 1.2. У порівнянні із 2017 роком, значення показника зросло на 0.1, а в порівнянні із показником за 2016 рік значення коефіцієнта фінансового лівериджу зменшилося на 1.7.

Коефіцієнт загальної платоспроможності склав на кінець 2018 року 1.8. У порівнянні із 2017 роком, значення показника зменшилося на 0.05, а в порівнянні із показником за 2016 рік значення коефіцієнта загальної платоспроможності зросло на 0.5.

Коефіцієнт поточної платоспроможності склав на кінець 2018 року 0.02. У порівнянні із 2017 роком, значення показника зросло на 0.01, а в порівнянні із показником за 2016 рік значення коефіцієнта поточної платоспроможності зросло на 0.01.

Підсумовуючи дослідження зазначимо, що фінансовий стан підприємства є нестійким і потребує подальшого удосконалення, про що свідчить значення показника фінансової стійкості 0.5.

Проведемо аналіз ефективності використання основного капіталу в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз показників ефективності використання основного капіталу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	На кінець року			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Частка основного капіталу у власному	1.3	1.2	1.3	0.1	0.03
Коефіцієнт модернізації	0.2	0.2	0.2	0.04	0.1
Коефіцієнт реальної вартості майна виробничого призначення	0.4	0.6	0.7	0.1	0.3

За даними аналізу ми бачимо, що частка основного капіталу у власному становить на кінець 2018 року 1.3. За останній рік показник збільшився на 0.1,

а в порівнянні із значенням на кінець 2016 року, показник збільшився на 0.03.

Коефіцієнт модернізації становить на кінець 2018 року 0.2. За останній рік показник зменшився на 0.04, а в порівнянні із значенням на кінець 2016 року, показник зменшився на 0.1.

Коефіцієнт реальної вартості майна виробничого призначення становить на кінець 2018 року 0.7. За останній рік показник збільшився на 0.1, а в порівнянні із значенням на кінець 2016 року, показник зменшився на 0.3.

Підсумовуючи дослідження зазначимо, що основний капітал сформований за рахунок власних та залучених джерел фінансування, що є негативним фактором. Основні засоби застарівають, і їх ефективність щороку зменшується, тому потрібно проводити інвестування в оновлення основного капіталу.

Проведемо аналіз ефективності використання оборотного капіталу.

Власний оборотний капітал становить на кінець 2018 року -191794 тис. грн. За останній рік вартість власного оборотного капіталу зменшилася на 68437 тис. грн., а у порівнянні із значенням за 2016 рік збільшилася на 28535 тис. грн., що є позитивним фактором.

Таблиця 2.14.

Аналіз показників ефективності використання оборотного капіталу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016 - 2018 роки

Показники	На кінець року			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Власний оборотний капітал	-220329	-123357	-191794	-68437	28535
Коефіцієнт маневреності власних коштів	-0.9	-0.3	-0.5	0.4	-0.2
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1	-0.01

Коефіцієнт маневреності власних коштів становить на кінець 2018 року - 0.5. За останній рік показник зменшився на 0.4 тис. грн., а у порівнянні із значенням за 2016 рік збільшився на 0.2 тис. грн., що є позитивним фактором.

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом становить на

кінець 2018 року -0.2. За останній рік показник зменшився на 0.1 тис. грн., а у порівнянні із значенням за 2016 рік зменшився на 0.01 тис. грн., що є негативним фактором.

Проведемо аналіз показників ділової активності ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 рр в таблиці 2.15.

За даними таблиці ми бачимо, що в 2018 році коефіцієнт оборотності активів склав 1.7, що на 0.3 більше показника за 2017 рік та на 0.2 менше значення оборотності активів за 2016 рік. Тривалість обороту активів в 2018 році становить 209.7 днів, що є низьким показником. Відзначимо, що за останній рік тривалість обороту активів зменшилась на 38.4 днів.

Коефіцієнт оборотності запасів підприємства склав в 2018 році 28.1, що на 1.4 менше показника за 2017 рік та на 7.2 менше значення оборотності запасів за 2016 рік. Тривалість обороту запасів в 2018 році становить 28.1 днів, що є низьким показником. За останній рік тривалість обороту запасів збільшилась на 0.6 днів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості склав в 2018 році 6.7, що на 3.0 більше показника за 2017 рік та на 1.4 більше значення оборотності дебіторської заборгованості за 2016 рік. Період погашення дебіторської заборгованості в 2018 році становить 53.9 днів, що є низьким показником. За останній рік термін погашення заборгованості зменшився на 43.0 днів.

Таблиця 2.15.

Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	За рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017рр.	2018 від 2016рр.
Коефіцієнт оборотності активів	1.9	1.5	1.7	0.3	-0.2
Тривалість обороту активів, днів	186.7	248.0	209.7	-38.4	22.9
Коефіцієнт оборотності запасів	35.3	29.5	28.1	-1.4	-7.2
Тривалість обороту запасів, днів	10.2	12.2	12.8	0.6	2.6

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5.3	3.7	6.7	3.0	1.4
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	67.9	96.9	53.9	-43.0	-14.0
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2.6	2.2	3.2	0.9	0.6
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	138.9	161.7	113.6	-48.1	-25.4

Зазначимо, що період погашення дебіторської заборгованості менший періоду погашення кредиторської в 2018 році, що є хорошим показником, який свідчить про те, що підприємство встигає вивільнити кошти та за їх рахунок погашати кредиторську заборгованість. Період погашення кредиторської заборгованості 113.6 днів, що на 48.1 днів менше показника 2017 року.

Переважає більшість промислових підприємств для оцінки ефективності своєї підприємницької діяльності використовують показник рентабельності продажу. Обчислюють даний показник діленням прибутку від реалізації продукції, робіт та послуг на суму виторгу від реалізації продукції без ПДВ та акцизних зборів. Обчислимо даний показник в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16.

Аналіз рентабельності продажу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	За рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Валовий прибуток, тис. грн.	272511	108009	272511	164502	0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1057217	1126915	1057217	-69698	0
Рентабельність продажу, %	25.8	9.6	25.8	16.2	0

За даними таблиці ми бачимо, що рентабельність продажу в 2016 році складає 25.8% ($272511 / 1057217 * 100$), в 2017 році рентабельність продажу склала 9.6% ($108009 / 1126915 * 100$), в 2018 році показник склав 25.8% ($272511 / 1057217 * 100$). За досліджуваний період відбулося зменшення показника на 0%.

Динаміку рентабельності продажу наведено на рисунку 2.16.

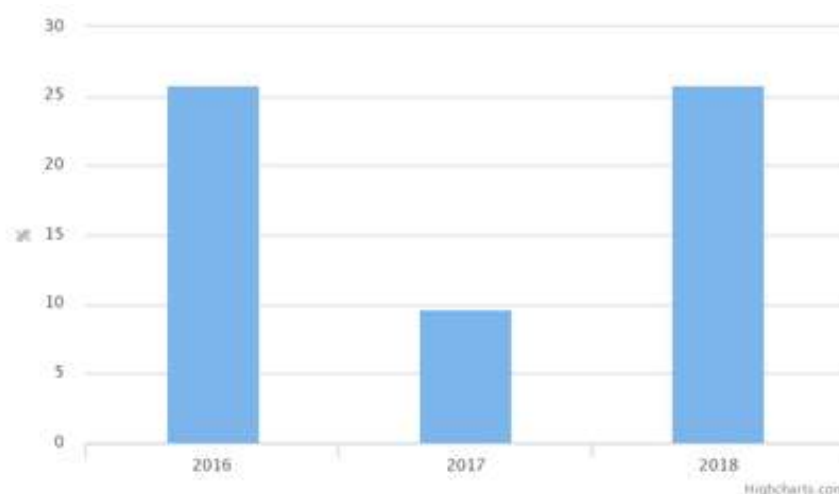

Рис.2.16. Динаміка рентабельності продажу ПрАТ «Данон Дніпро»

Найважливішим показником рентабельності будь-якого підприємства є рентабельність продукції. Його обчислюють його діленням чистого прибутку на собівартість реалізованої продукції. Обчислимо даний показник в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17.

Аналіз рентабельності продукції ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	За рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Чистий прибуток, тис. грн.	113206	5886	113206	107320	0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1057217	1126915	1057217	-69698	0
Рентабельність продукції, %	10.7	0.5	10.7	10.2	0

За даними таблиці ми бачимо, що рентабельність продукції в 2016 році складає 10.7%, в 2017 році рентабельність продукції склала 0.5%, в 2018 році показник склав 10.7%. Для виробничих підприємств середньогалузеве значення показника 20%. Таким чином рентабельність продукції є низькою.

Динаміку рентабельності продукції наведено на рисунку 2.17.

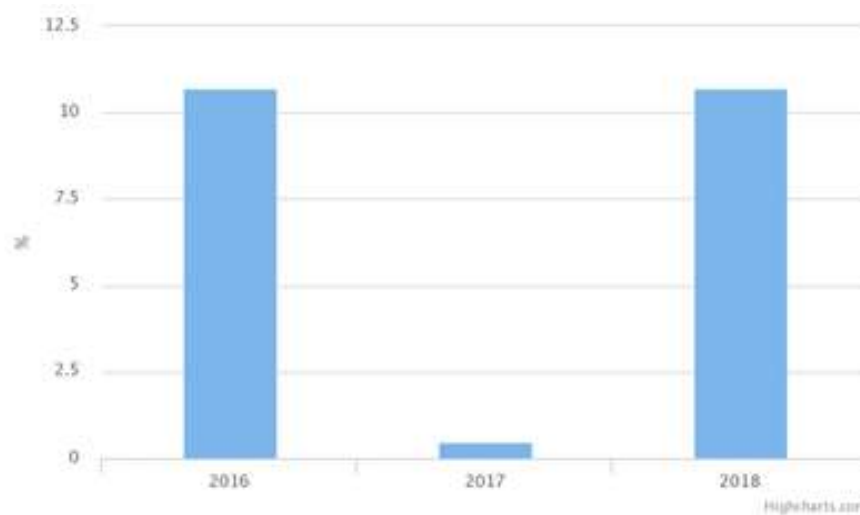

Рис. 2.17. Динаміка рентабельності продукції ПрАТ «Данон Дніпро»

Розрахуємо і рентабельність реалізованої продукції. Даний показник визначається відношенням різниці обсягу реалізованої продукції в цінах продажу та собівартості реалізованої продукції до собівартості реалізованої продукції. Проведемо аналіз реалізованої продукції в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18.

Аналіз рентабельності реалізованої продукції ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	За рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Обсяг реалізованої продукції в цінах продажу, тис. грн.	1329728	1234924	1329728	94804	0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1057217	1126915	1057217	-69698	0
Рентабельність реалізованої продукції, %	25.8	9.6	25.8	16.2	0

Рентабельність реалізованої продукції в 2016 році складає 25.8% $((1329728 - 1057217) / 1057217 * 100)$, в 2017 році рентабельність реалізованої продукції склала 9.6% $((1234924 - 1126915) / 1126915 * 100)$, в 2018 році показник склав 25.8% $((1329728 - 1057217) / 1057217 * 100)$. Динаміку

рентабельності продажу наведено на рисунку 2.18.

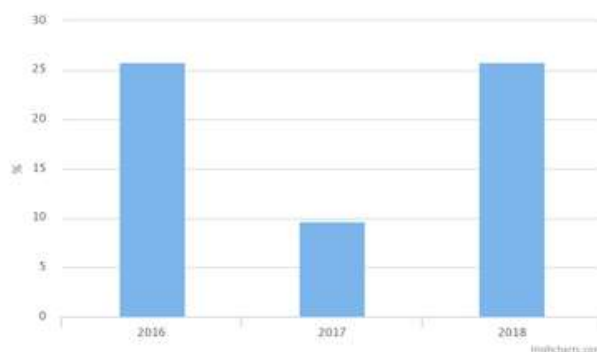

Рис. 2.18. Динаміка рентабельності продажу продукції ПрАТ «Данон Дніпро»

Розрахуємо показники рентабельності капіталу підприємства. Даний показник розраховується відношенням чистого прибутку до середньорічної вартості капіталу (активів) підприємства. Проведемо його дослідження в таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

Аналіз рентабельності капіталу (активів) ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	За рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн.	689773.5	850861.5	774509.5	-76352	84736
Чистий прибуток, тис. грн.	113206	5886	113206	107320	0
Рентабельність капіталу, %	16.4	0.7	14.6	13.9	-1.8

За даними таблиці ми бачимо, що рентабельність капіталу в 2016 році складає 16.4% в 2017 році рентабельність капіталу склала 0.7%, в 2018 році показник склав 14.6%. За досліджуваний період відбулося зменшення показника на 1.8%.

Динаміку рентабельності капіталу наведено на рисунку 2.19.

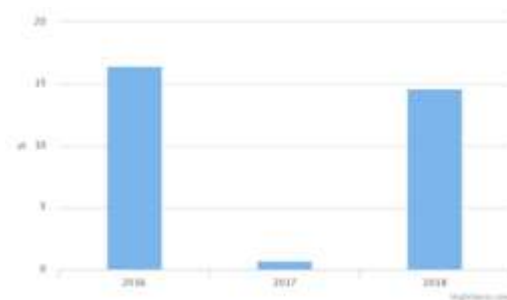

Рис. 2.19. Динаміка рентабельності капіталу ПрАТ «Данон Дніпро»

Не менш важливим показником є рентабельність власного капіталу. Він визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості капіталу. Проведемо дослідження власного капіталу в таблиці 2.20.

Таблиця 2. 20

Аналіз рентабельності власного капіталу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	За рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	176517	296026	354913	58887	178396
Чистий прибуток, тис. грн.	113206	5886	113206	107320	0
Рентабельність власного капіталу, %	64.1	2.0	31.9	29.9	-32.2

За результатами дослідження видно, що рентабельність власного капіталу в 2016 році складає 64.1% ($113206 / 176517 * 100$), в 2017 році рентабельність власного капіталу склала 2.0% ($5886 / 296026 * 100$), в 2018 році показник склав 31.9% ($113206 / 354913 * 100$). За досліджуваний період відбулося зменшення показника на 32.2%.

Динаміку рентабельності власного капіталу наведено на рисунку 2.20.

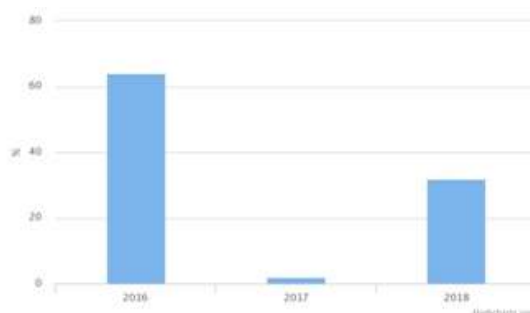

Рис. 2.20. Динаміка рентабельності власного капіталу ПрАТ «Данон

Дніпро»

Проведемо аналіз залученого (позичкового капіталу) в таблиці 2.21.

Таблиця 2.21

Аналіз рентабельності залученого капіталу ПрАТ «Данон Дніпро» за 2016-2018 роки

Показники	За рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2016	2017	2018	2018 від 2017 рр.	2018 від 2016 рр.
Середньорічна вартість залученого капіталу, тис. грн.	513256.5	554835.5	419596.5	-135239	-93660
Чистий прибуток, тис. грн.	113206	5886	113206	107320	0
Рентабельність залученого капіталу, %	64.1	2.0	31.9	29.9	-32.2

Рентабельність залученого капіталу в 2016 році складає 64.1% , в 2017 році рентабельність власного капіталу склала 2.0%, в 2018 році показник склав 31.9%. За досліджуваний період відбулося зменшення показника на 32.2%.

Динаміку рентабельності залученого капіталу наведено на рисунку 2.21.

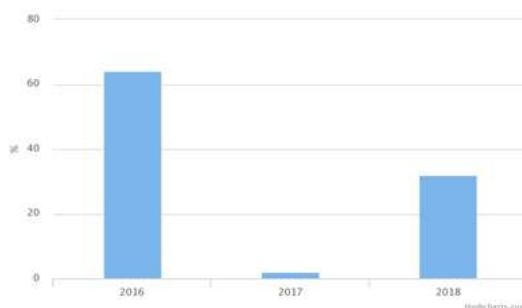

Рис. 2.21. Динаміка рентабельності позичкового капіталу ПрАТ «Данон Дніпро»

Проаналізувавши фінансові показники роботи ПрАТ «Данон Дніпро» можна зробити висновки про стійкий фінансовий стан, за якого підприємство може вільно маневрувати грошовими коштами для забезпечення безперервного процесу фінансово-господарської діяльності, а також його оновлення і розширення, тобто задовольняє потреби розвитку суб'єкта

господарювання та відповідає вимогам зовнішнього економічного середовища.

Проаналізувавши фінансові показники роботи ПрАТ «Данон Дніпро» можна зробити висновки про стійкий фінансовий стан, за якого підприємство може вільно маневрувати грошовими коштами для забезпечення безперервного процесу фінансово-господарської діяльності, а також його оновлення і розширення, тобто задовольняє потреби розвитку суб'єкта господарювання та відповідає вимогам зовнішнього економічного середовища.

Професор Нью-Йоркського університету Едвард Альтман розробив алгоритм розрахунку індексу кредитоспроможності, який одержав назву індексу (моделі) Альтмана. Цей індекс дає змогу з достатньою вірогідністю розподілити суб'єкти господарювання на тих, що працюють стабільно, і на потенційних банкрутів.

Індекс Альтмана розраховується в такий спосіб:

$$Z = 1,2 \cdot X1 + 1,4 \cdot X2 + 3,3 \cdot X3 + 0,6 \cdot X4 + 1,0 \cdot X5, \text{ де}$$

- $X1$ – відношення оборотних активів до суми всіх активів господарюючого суб'єкта;
- $X2$ – відношення резервів нерозподіленого прибутку до суми всіх активів господарюючого суб'єкта;
- $X3$ – рівень прибутковості активів (відношення валового прибутку/збитку до суми всіх активів господарюючого суб'єкта);
- $X4$ – коефіцієнт співвідношення власного й позикового капіталу;
- $X5$ – оборотність активів у числі оборотів (відношення чистого виторгу від реалізації до суми всіх активів господарюючого суб'єкта).

Таким чином:

- $X1 = 262021 / 774509.5 = 0.3$
- $X2 = 332620 / 774509.5 = 0.4$
- $X3 = 272511 / 774509.5 = 0.4$
- $X4 = 354913 / 419596.5 = 0.8$
- $X5 = 1329728 / 774509.5 = 1.7$

Отже, коефіцієнт $Z = 1,2 \cdot 0.3 + 1,4 \cdot 0.4 + 3,3 \cdot 0.4 + 0,6 \cdot 0.8 + 1,0 \cdot 1.7 = 4.4$.

Ймовірність (рівень загрози) банкрутства господарюючого суб'єкта в моделі Альтмана оцінюється за шкалою, наведеною нижче. Якщо Z :

- 1,80 і менше – дуже висока
- 1,81-2,70 – висока
- 2,71-2,99 – можлива
- 3,0 і вище – дуже низька

Таким чином ймовірність банкрутства ПрАТ "Данон Дніпро" дуже низька.

Альтернативною є Модель Таффлера, що розраховується за формулою:

$$ZT = 0,03 \cdot x_1 + 0,13 \cdot x_2 + 0,18 \cdot x_3 + 0,16 \cdot x_4, \text{ де:}$$

- x_1 – відношення прибутку від реалізації продукції, робіт, послуг до короткострокових оборотних коштів;
- x_2 – відношення оборотних активів до сумарних зобов'язань;
- x_3 – відношення короткострокових зобов'язань до сумарних активів;
- x_4 – відношення виторгу від реалізації продукції, робіт, послуг до сумарних активів.

Якщо

- $ZT > 0,3$ – господарюючий суб'єкт має чудові довгострокові перспективи;
- $ZT < 0,2$ – існує ймовірність банкрутства.

Отже,

- $x_1 = 272511 / 203972 = 1.3$
- $x_2 = 262021 / 419596.5 = 0.6$
- $x_3 = 419475.5 / 774509.5 = 0.5$
- $x_4 = 1329728 / 774509.5 = 1.7$

$$ZT = 0,03 \cdot 1.3 + 0,13 \cdot 0.6 + 0,18 \cdot 0.5 + 0,16 \cdot 1.7 = 0.5.$$

Отже, відповідно до аналізу за моделлю Таффлера, ймовірність банкрутства досліджуваного підприємства низька, і підприємство має хороші довгострокові перспективи.

РОЗДІЛ III

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У сучасних економічних умовах суб'єкти господарювання самостійно планують і здійснюють фінансово-економічну діяльність. При цьому найбільша увага приділяють забезпеченню і прогнозуванню можливостей економічного зростання, що є неможливим без визначення таких базових характеристик, як платоспроможність або фінансова стійкість.

Фінансова стійкість підприємства є однією з головних умов успішної і стабільної роботи підприємства в ринкових умовах. Якщо підприємство фінансово стійке, платоспроможне, то воно має низку переваг перед іншими підприємствами такого ж профілю при отриманні кредитів, залученні інвестицій, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів. Чим вище стійкість підприємства, тим більше воно незалежне від несподіваних змін ринкової кон'юнктури і, отже, тим менше ризик банкрутства.

Дослідження питання підвищення фінансової стійкості є актуальним, оскільки в даний час головною проблемою ефективного функціонування підприємств є низький рівень їх фінансової стійкості. Виступаючи дієвим інструментом фінансового контролінгу, без якого неможливо налагодити ефективне антикризове фінансове управління фірмою, система завчасного попередження й реагування на погіршення фінансового стану суб'єкта підприємництва є специфічною інформаційною системою, покликаною своєчасно виявляти кризову ситуацію, що напряду або опосередковано загрожує його подальшому нормальному функціонуванню й навіть існуванню, та оперативно сигналізувати про це менеджерському персоналу підприємства [34, с.

99].

Кризові явища становлять загрозу фінансової стійкості підприємств, але в умовах циклічного розвитку економіки їх виникнення закономірно. У зв'язку з цим необхідно виявлення економічних криз у фінансовій стійкості підприємства і своєчасне вжиття заходів з управління кризовими явищами, комплекс яких утворює управління фінансовою стійкістю. Таким чином, в умовах кризи планування дозволяє уникнути великих помилок в оцінці можливих альтернатив ринкової діаміки, поведінки конкурентів і партнерів на внутрішньому і зовнішніх ринках.

Ранжування цілей фінансового менеджменту відносно фінансової стійкості підприємств наведено в табл. 3.1 [15, 38].

Представлений в табл. 3.1 можливий вплив цілей фінансового менеджменту носить умовний характер і пояснюється обраною політикою управління фінансами підприємства (консервативна, раціональна або агресивна), залежно від якої будується система цілей фінансового менеджменту.

Процес управління фінансовою стійкістю - це сукупність циклічних дій, пов'язаних з виявленням факторів, що впливають на фінансову стійкість, з пошуком і організацією виконання прийнятих фінансових рішень.

Стратегічне управління фінансовою стійкістю повинно враховувати не тільки цілі фінансового менеджменту та тип фінансової політики, а й вид фінансової стійкості, який характерний для підприємства на даний момент часу. Фінансово стійкий стан підприємства дає можливість здійснювати активний розвиток підприємства (оєднання операцій з різним рівнем фінансового ризику, що дозволяє впроваджувати інновації, проводити модернізацію і технічне переозброєння підприємства).

В умовах стабільного фінансового стану доцільні заходи щодо підвищення рентабельності проахів, обережні вкладення в ризикові інвестиції, їх ранжування за ступенем терміновості здійснення. Підприємству, що знаходиться в нестійкому фінансовому стані, при

здійсненні вклаень доцільно надавати перевагу менш ризиквим операціям і які мають найменший термін оупності.

Основим стратегічним завданням фінансоо нестійкого підприємства є стабілізація фінансового стану шляхом реструктуризації заборгованості, відстрочення платежів, проджу непрофільних активів.

Управління фінановою стійкістю підприємства залежить від типу фінансової політики, що застосовується на підприємстві, оскільки від неї залежить допустимий рівень ризику і рентабельності, а тако цільові показники фінансової стійкості [3, 86]. На рис. 3.1 представлено стратегічн управління фінансовою стійкстю підприємства.

Реалізуючи консервативну фінансову політику, підприємство при управлінні структурою джерел фінансування віддає перевагу власним джерелам фінансування, що обумовлює недостатній рівень рентабельності активів через відсутність ефекту фінансового важеля і високої ціни капіталу. Результатом даної фінансової політики є мінімізація втрати фінансової стійкості, однак в результаті недостатнього фінансування інвестиційної діяльності можливе зниження конкурентоспроможності продукції. Для збереження фінансової стійкості в довгостроковому періоді важливо регулювати відпускні ціни на готову продукцію шляхом мінімізації постійних витрат підприємства, а також активізувати заходи щодо просування продукції.

При проведенні помірної політики управління фінансами досягається позитивний ефект фінансового важеля, який обумовлює достатню фінансову стійкість підприємства і знижує середньозважену вартість капіталу. В умовах помірної політики управління фінансами підприємства отриманий прибуток спрямовується на інвестиційні проекти та створення резервних фондів. Даний тип політики є оптимальним, оскільки забезпечує досягнення цілей фінансового менеджменту з оптимальним рівнем ризику втрати фінансової стійкості і створює

можливість формування запасу фінансової міцності на випадок несприятливого впливу зовнішніх факторів.

Характерна особливість агресивної політики управління фінансами полягає в низькій фінансовій стійкості підприємства, а під впливом негативних внутрішніх або зовнішніх факторів вона може призвести до банкрутства. При управлінні фінансовою стійкістю доцільно здійснювати реструктуризацію заборгованості, ранжувати інвестиційні проекти за ступенем релевантності та реалізовувати їх у цій послідовності. Вивільнені фінансові ресурси доцільно спрямувати на збільшення обсягу власного капіталу підприємства з метою підвищення фінансової стійкості.

До напрямів забезпечення фінансової стійкості інструментами тактичного фінансового менеджменту [26, 29] можна віднести вибір цільової структури фінансування оборотних коштів, встановлення принципів оптимізації політики управління витратами (обґрунтованості, мінімізації, планування), який дозволяє уточнити заходи щодо досягнення цільової фінансової стійкості підприємств (табл. 3.2).

Управління витратами підприємства будується за наступними напрямками: планування витрат виходячи з цільового рівня рентабельності і прибутку підприємства (залежно від типу фінансової політики); нормування витрат і алькулювання собівартості продукції з метою уникнення зайвого затоварення фінансових ресурсів; пошук можливостей зниження витрат (використання взаємозамінних комплектуючих, зменшення браку, скорочення простоїв устаткування, застосування енергоефективного обладнання).

Управління оборотними коштами підприємства являє собою управління їх кругообігом, в процесі якого ці кошти проходять три стадії: грошову, виробничу і товарну. Для забезпечення безперервного процесу виробництва на підприємстві оборотні кошти повинні знаходитися в достатній кількості в кожній з трьох стадій виробництва.

Мінімальна потреба в оборотних коштах покривається за рахунок власних оборотних коштів, розмір яких повинен складати не менше 10%

від оборотних активів, а рекомендоване значення складає 50-70%. Додаткова потреба в оборотних коштах покривається за рахунок позикових коштів, які є платними, що призводить до зменшення прибутку підприємства, тому важливо враховувати їх вплив на фінансові результати підприємства.

Виділяють три підходи до фінансування активів: консервативний, помірний і агресивний. Консервативний підхід до фінансування оборотних активів припускає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу повинна фінансуватися постійна частина оборотних активів і приблизно половина змінної їх частини. Друга половина змінної частини оборотних активів повинна фінансуватися за рахунок короткострокового позикового капіталу. Така модель (тип політики) фінансування оборотних активів забезпечує високий рівень фінансової стійкості підприємства (за рахунок мінімального обсягу використання короткострокових позикових коштів), проте збільшує витрати власного капіталу на їх фінансування, що за інших рівних умов призводить до зниження рівня його рентабельності.

Помірний (або компромісний) підхід до фінансування оборотних активів припускає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу повинна фінансуватися постійна частина оборотних активів, в той час як за рахунок короткострокового позикового капіталу - весь обсяг змінної їх частини.

Така модель (тип політики) фінансування оборотних активів забезпечує прийнятний рівень фінансової стійкості підприємства та рентабельність використання власного капіталу, наближену до середньоринкової норми прибутку на капітал.

Агресивний підхід до фінансування оборотних активів припускає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу фінансується лише невелика частка постійної їх частини (не більше половини), у той час як за рахунок короткострокового позикового капіталу - переважна частка постійної і вся змінна частини оборотних

активів. Така модель (тип політики) створює проблеми в забезпеченні поточної платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Разом з тим вона дозволяє здійснювати операційну діяльність з мінімальною потребою у власному капіталі, а отже, забезпечувати за інших рівних умов найбільш високий рівень його рентабельності.

Той чи інший тип політики фінансування відображає коефіцієнт чистих оборотних активів (чистого робочого капіталу) - мінімальне його значення характеризує здійснення підприємством політики агресивного типу, в той час як досить високе його значення (що прагне до одиниці) - політику консервативного типу.

Таким чином, формування відповідних принципів фінансування оборотних активів в остаточному підсумку визначає співвідношення між рівнем рентабельності використання власного капіталу і рівнем ризику зниження фінансової стійкості і платоспроможності підприємства, своєрідним барометром якого виступають сума і рівень чистих оборотних активів (чистого робочого капіталу).

Оскільки позитивним чинником фінансової стійкості є наявність джерел формування запасів, а негативним фактором - величина запасів, то основними способами виходу з нестійкого і кризового фінансового станів будуть: поповнення джерел формування запасів і оптимізація їх структури, а також обґрунтоване зниження рівня запасів. Цього можна досягти наступними способами:

- збільшення реального власного капіталу за рахунок збільшення розміру статутного капіталу, а також за рахунок накопичення нерозподіленого прибутку (застосовується в тому випадку, якщо підприємство не несе непокриті збитки за аналізований період, інакше особливих результатів дати не може);
- розробка грамотної фінансової стратегії підприємства, яка б дозволила підприємству залучати, як короткострокові, так і довгострокові позикові кошти, при цьому підтримуючи оптимальні пропорції між власним і позиковим капіталом;

– перегляд середньозважених величин запасів продукції на складах на день, тиждень, місяць. Зниження рівня запасів відбувається в результаті планування залишків запасів, а також реалізації невикористаних товарно- матеріальних цінностей. Завищений розмір запасів, впливає на кредиторську заборгованість, що відповідно несприятливо для підприємства.

Також позитивний вплив на покращення фінансової стійкості підприємства може надати: посилення роботи зі стягнення дебіторської заборгованості, в результаті якої відбувається підвищення частки грошових коштів, прискорення оборотності оборотних коштів, зростання забезпеченості власними оборотними засобами; прискорення оборотності дебіторської заборгованості і як наслідок більш ритмічні надходження коштів від дебіторів, збільшення «запасу міцності» за показниками платоспроможності тощо.

Отже, для підвищення фінансової стійкості підприємству необхідно вишукувати резерви по збільшенню темпів нагромадження власних джерел, забезпеченню матеріальних оборотних засобів власними джерелами. Крім того, необхідно знаходити найбільш оптимальне співвідношення фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперебійний процес виробництва та реалізації продукції, а також витрати по його розширенню та оновленню.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано шляхи вирішення проблем забезпечення фінансової стійкості підприємства інструментами фінансового менеджменту. Результати проведеного дослідження дозволили зробити ряд висновків.

1. Проведене дослідження щодо сутності фінансової стійкості підприємства показало, що на сьогодні не існує єдиного підходу щодо змісту даної категорії. На нашу думку, поняття «фінансова стійкість підприємства» може трактуватися у вузькому сенсі як характеристика фінансового стану підприємства, що відображає його успішне функціонування; і в широкому - як здатність зберігати рівновагу активів і пасивів шляхом формування структури капіталу, що дозволяє фінансувати зобов'язання, здійснювати інвестиційні проекти в умовах дії внутрішніх і зовнішніх факторів.

2. Запропоновано класифікацію факторів фінансової стійкості підприємства, що відрізняється від традиційно застосовуваних введенням критерію керованості факторами фінансової стійкості інструментами фінансового менеджменту, відповідно до якого виявлені не керовані підприємством зовнішні фактори (інфляція, коливання валютних курсів, податкова система, політика держави, місткість ринку, конкурентне середовище в галузі, попит на продукцію, економічна стабільність), частково керовані (вимоги кредиторів, банкрутство боржників, промислова політика регіону) і керовані внутрішні фактори (структура активів і капіталу, ціна капіталу, рівень використання основних засобів, інвестиції, конкурентоспроможність продукції, зовнішньоекономічна діяльність, питома вага дебіторської та кредиторської заборгованості, величина і структура витрат підприємства, рівень запасів і готової продукції, збалансованість грошових потоків, політика управління оборотними активами).

3. Розроблені концептуальні основи управління фінансовою стійкістю підприємства, які визначають об'єкт і суб'єкт управління, його мету, завдання, функції та принципи з урахуванням впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, а також критерії ефективності управління, дозволять більш послідовно й системно

вирішувати проблему підвищення ефективності управління цією стороною фінансового становища в процесі реалізації виробничих, інвестиційних, фінансових стратегій розвитку в довгостроковій перспективі в ринкових умовах господарювання.

4. Стратегічне управління фінансовою стійкістю повинно враховувати не тільки цілі фінансового менеджменту та тип фінансової політики, а й вид фінансової стійкості, який характерний для підприємства на даний момент часу. До напрямів забезпечення фінансової стійкості інструментами тактичного фінансового менеджменту відносять вибір цільової структури фінансування оборотних коштів, встановлення принципів оптимізації політики управління витратами (обґрунтованості, мінімізації, планування), який дозволяє уточнити заходи щодо досягнення цільової фінансової стійкості підприємств.

5. Визначення положення підприємства за допомогою матриці фінансових стратегій Ж. Франсона та І. Романа та матриці фінансових стратегій, що формується на основі EVA та внутрішнього і сталого темпів зростання підприємства ми дійшли до висновку, що хлібокомбінату можна рекомендувати стратегію поступового розвитку. Фінансовий аспект такої стратегії полягає у визначенні оптимального рівня співвідношення залучених і власних коштів, зростанні рівня рентабельності продукції за рахунок зниження її собівартості, збільшення обіговості обігових коштів тощо.

6. Метод спонтанного фінансування рекомендовано застосувати до клієнтів з порівняно невеликою дебіторською заборгованістю. Реалізація продукції цим клієнтам носить періодичний, нерегулярний характер,

отже, найкращим стимулюючим фактором для прискорення розрахунків для них буде надання знижок за оплату рахунків до настання критичного терміну. Це також буде для хлібокомбінату одним із способів залучення клієнтів для роботи на постійній основі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрютинa М.С. Оценка финансовой устойчивости и платежеспособности российских компаний / М. С. Абрютинa // Финансовый менеджмент. – 2006. –
2. № 6. – С. 28-34.
3. Абрютинa М.С., Грачев А.В. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: Учеб.-практ. пособие. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Изд-во
4. «Дело и Сервис». – 2011. – 172 с.
5. Алябьева В. А. Факторы и пути повышения финансовой устойчивости / В. А. Алябьева. – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://library.krasu.ru/ft/ft/b72/0227142/pdf/13/26b.pdf>.
6. Антикризисное управление / рук. авт. колл, проф. И. К. Ларионов. – [6-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Дашков и К, 2009. – 292 с.
7. Артеменко В.Г. Финансовый анализ: Учеб. Пособие / В.Г. Артеменко, М.В. Беллендир. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2012. – 365 с.
8. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / О.Я. Базилінська. – К.: 2009. – 328 с.
9. Баканов М.И. Теория экономического анализа / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 218 с.
10. Балабанова Л.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: [Текст]: [навч. посібник] / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 448 с.
11. Билык М. Анализ финансовой стабильности и устойчивости предприятия / М. Билык // Справочник экономиста. – 2004. – № 1. – С. 53-59.
12. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / М.Д. Білик, О.В.

- Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмежицька. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 592 с.
- 13.Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера. – К.: «Ника-Центр», 2002. – 480 с.
- 14.Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 720 с.
- 15.Бочаров В.В. Финансовый анализ.: Учеб. Пособие / В.В. Бочаров. – СПб.: Питер, 2004. – 240 с.
- 16.Варналій З.С. Проблеми забезпечення фінансової стійкості суб'єктів малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс] / З. С. Варналій. – Режим доступу : www.ya.org.ua/brochure/2009/001/000.htm.
- 17.Василенко В. А. Стратегия упреждения как инструмент устойчивого развития предприятий / В. А. Василенко // Культура народов Причерноморья. – Симферополь: Крымский научный центр НАН Украины и МОН Украины, 2006. – № 77. – С. 245–251.
- 18.Василенко В.А. Менеджмент устойчивого развития предприятий рекреационной сферы: монография / Под ред. Василенко В.А. – Симферополь : Кримнавчпеддержав, 2008, – 356 с.
- 19.Власова Н. О. Формування оптимальної структури капіталу в підприємствах роздрібно́ї торгівлі: монографія / Н. О. Власова, Л. І. Безгінова. – Харків : ХДУХТ, 2006. – 160 с.
- 20.Выборова Е. Н. Диагностика финансовой устойчивости рынков хозяйствования
- 21./ Е. Н. Выборова // Аудитор. – 2002. – № 12. – С. 37-39.
- 22.Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств / О. І.Гадзевич. – К. : Кондор, 2004. – 180 с.
- 23.Гершун А.М. Анализ внешней среды бизнеса. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.cfin.ru/management/strategy/plan/temple.shtml>.
- 24.Грачев А.В. Финансовая устойчивость предприятия: анализ, оценка и

- управление в рыночной экономике : научное издание / А. В. Грачев – М. : Дело и Сервис, 2006. – 544 с.
- 25.Гринкевич С.С. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень /С.С. Гринкевич// Науковий вісник НЛТУ України. – 2008, вип. 18.5 – С. 110-114.
- 26.Дафт Р.Л. Менеджмент / Р.Л. Дафт. – СПб: Питер, 2010. – 832 с.
- 27.Деєва Н. М. Фінансовий аналіз / Н. М. Деєва, О. І. Дедіков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
- 28.Догиль Л. Ф. Хозяйственный риск и финансовая устойчивость предприятий АПК: методологические и практические аспекты / Л. Ф.Догиль. – Минск : БГЭУ, 2009. – 239 с.
- 29.Друри К. Производственный и управленческий учет / К. Друри. – М.: ЮНИТИ, 2010. – 476 с.
- 30.Ивасенко, А.Г. Факторинг: учебное пособие / А.Г. Ивасенко, Я.И. Никонова. – М.: КноРус, 2011. – 224 с.
- 31.Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник / К.В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2005. – 152 с.
- 32.Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С. – Х.: Вид. дім «ІНЖЕК», 2003. – 144 с.
- 33.Кнейслер О.В. Фінансове адміністрування і менеджмент у системі управління фінансами суб'єктів господарювання / О.В. Кнейслер, Н.І. Налукова // Наукові записки національного університету «Острозька академія». – 2013. – Вип. 24. –
- 34.С. 169-173.
- 35.Ковалёв В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В.В. Ковалёв. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 560 с.
- 36.Коломієць Н.І. Економічні та організаційно-правові механізми запобігання банкрутству підприємницьких структур : автореф. дис. на

- здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація та управління підприємствами» / Н. І. Коломієць. – Л., 2006. – 17с.
37. Кондратьев О.В. Фінансова стійкість підприємства та її забезпечення : дис. ...
38. Копачева Е. И. Современные подходы к оценке финансовой устойчивости рекреационного предприятия // Финансовое обеспечение социально- экономического региона : монография / [Г. Г. Ермоленко, М. С. Абибуллаев, Г. Д. Боднер и др.] ; под ред. Г. Г. Ермоленко, М. Ю. Куусого. – Симферополь : ТНУ имени В. И. Вернадского, 2012. – С. 279-302.
39. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М.Я. Коробов. – К.: Знання, 2000. – 378 с.
40. Костецький В. Сутнісно-теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства / Костецький В. // Галицький економічний вісник. – 2010. – №4(29). – С. 135-145.
41. Кочетков В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти : монографія / В. М. Кочетков. – К. : КНЕУ, 2002. – 256 с.
42. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку / О.Р. Кривицька // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 138-143.
49. Ліготенко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: Монографія / Л.О.
43. Ліготенко. – К.: Київськ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 580 с.
44. Лукасевич И.Я. Финансовый менеджмент: учебник / И.Я. Лукасевич. – М.: Эксмо, 2007. – 768 с.
45. Макарьева В.И. Анализ хозяйственной деятельности организации / Макарьева В.И., Андреева Л.В. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 262 с.
46. Мамонтова Н.А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи

- її забезпечення: Автореф. дис.канд. екон. наук / Ін-т. економ. прогнозів. НАН України. – К., 2001. – 160 с.
47. Матейко С. В. Класифікація факторів впливу на фінансово-економічний стан підприємств / С. В. Матейко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2004. – № 3. – С. 133-137.
48. Mohnenko A., Fedorchuk A., Melnikova K. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2019. – №. 5. – С. 7-10.
49. Міщенко А. П. Стратегічне управління / А. П. Міщенко. – К. : «Центр навчальної літератури», 2004. – 336 с.
50. Муза И.М. Проблеми розвитку фінансової стійкості підприємства в сучасній економіці / И.М. Муза [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
51. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний етап та напрямки розвитку [Текст]: [моногр.] / А.П. Наливайко. – К.: КНЕУ, 2012. – 227 с.
52. Ніпіаліді О.Ю. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / О. Ю. Ніпіаліді, Н. І. Карпишин. – Тернопіль: Економічна думка, 2009. – 232 с.
53. Оспіщев В.І. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств / В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг : зб. наук. праць. / редкол.: О.І. Черевко (відпов. ред.) та ін. – Харків : Вид-во Харків. ДУ харчування та торгівлі. – 2009. – Вип. 2(10). – 694. – С. 218-223.
54. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації / затвердженого наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 N 49/121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
55. Приходько Е.А. Краткосрочная финансовая политика / Е.А. Приходько.

- М.: Изд-во ИНФРА-М, 2013. – 332 с.
56. Petrenko V., Melnykova K. Formation of vertically integrated agrarian enterprises with foreign capital // Technology transfer: innovative solutions in Social Sciences and Humanities. – 2018. – С. 13-15.
50. Прісняков В.Ф. Порівняння фінансово-економічної стійкості ринкової і планової економіки / В.Ф. Прісняков // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 49-54.
51. Ракитская О.П. Финансовый анализ / О.П. Ракитская. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 360 с.
52. Рид С. Финансовый директор как интегратор бизнеса / С. Рид. – М.: Изд-во: Альпина Паблишер, 2012. – 397 с.
53. Родионова В. М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / В. М. Родионова, М. А. Федотова. – М. : Перспектива. – 2005. – 327 с.
54. Рубин Ю.Б. Инвестиционно-финансовый портфель / Рубин Ю.Б., Солдаткин В.И. – М: «СОМИНТЭК», 2009. – 397 с.
55. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г.В. Савицкая. – Минск: Перспектива, 2005. – 498 с.
56. Савчук В. П. Стратегические принципы бюджетирования // В. П. Савчук // Финансовый директор. – 2004. – № 9. – С. 5-11.
57. Самсонова К.В. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства / К.В. Самсонова // Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. – 2013. – №4. – С. 125-134.
58. Сахарова И. В. Нормативная модель рейтинговой оценки устойчивости предприятий. Теория и практика эффективного функционирования российских предприятий / И. В.Сахарова. – М. : ЦЭМИ РАН, 2005. – 192 с.
59. Селезнева Н.Н. Финансовый анализ. Управление финансами / Н.Н. Селезнева, А.Ф. Ионова. – М.: ЮНИТИ, 2011. – 639 с.
60. Стефанів І.Ф. Часовий аспект у процесі управління фінансовим станом підприємства / Стефанів І.Ф., Дмитрів Д.В. // Зб. наук. праць каф. екон.

- аналізу.
- Тернопіль: Економічна думка, 2004. – Вип. 13. – С.116-119.
61. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент: Искусство разработки и реализации стратегии [Текст] / А.А. Томпсон, А.Дж. Стринкленд: пер. с англ. – М.: Банки и биржи, 2008. – 576 с.
62. Фоломьев А.Н. Устойчивость предприятий в рыночном хозяйстве / А.Н. Фоломьев // Экономика и организация рыночного хозяйства. – М.: Прогресс, 2014. – 245 с.
63. Хасси Д. Стратегия и планирование / Д.Хасси: пер. с англ.; под ред. Л.А. Трофимовой. – СПб.: Питер, 2001. – 384 с.
64. Хеддервик К. Финансовый и экономический анализ деятельности предприятий / Пер. с англ. Д.П. Лукичева и А.О. Лукичевой; Под ред. Ю.Н. Воропаева. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 192 с.
65. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник Ю.С. Цал-Цалко. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.
66. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник / Ю.С. Цал-Цалко– К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
67. Ячменева // Культура народов Причерноморья. – Симферополь: Крымский научный центр НАН Украины и МОН Украины, 2005. – № 74. – Т.1. – С. 94-97.
68. Schinasi G.J. Safeguarding financial stability: theory and practice / G.J. Schinasi. –Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2005.
69. Mishkin F.S. Global Financial Instability: Framework, Events, Issues [Electronic resource] / F.S. Mishkin // Journal of Economic Perspectives. – 2012. – № 4. – Mode of access: <http://www.cepr.org/gei/6rep2.htm>.